

500 dienų planas

Kliūtis nepriklausomybei?

Vytautas Meškauskas

Krizė Vid. Rytuose atitraukė pasaulio dėmesį nuo svarbių įvykių Maskvoje. Pereitą sekmadienį, didžiausioje nuo 1917 m. demonstracijoje buvo reikalaujama min. pirmininko Ryžkovo atsistatydinimo ir vadinamo "500 dienų plano" priėmimo.

Negali sakyti, kad Ryžkovas negalvotų apie ūkinę pertvarką, kurios reikalingumu niekas neabejoja. Tačiau jis, kaip ir jo bosas Gorbačiovas, norėjo surasti kokią nors 'švelnų' perėjimą iš socialistinio į laisvos rinkos ūkį.

Staigus perėjimas, jei ir būtų žinoma ko iš tikro norima, yra susiejęs su ilgesniu ar trumpesniu chaosu, ko visai neseniai laikoma 'super-valstybė', aišku, nenori. Gali įsivaizduoti, kad seni bolševikai – atsimindami, kad teoriškai Sovietija dar ir dabar galėtų sunaikinti JAV per 30 minučių atominiais ginklais, šiandien praktiškai stinga duonos, nors javų šiais metais užderėjo daugiau negu kada nors anksčiau, – su nerimu žiūri į ateinančią žiemą.

Ryžkovas, vienoje 'dačioje' netoli Maskvos, buvo sutelkęs būrį ekonomistų, kurie kelis mėnesius sudarinėjo ir vėl taisė ūkinės pertvarkos planus.

Šalia tos 'komandos' dirbo dar kita ekonomistų grupė, vadovaujama Stanislovo Šatalino. Tai fiziniai nestiprus (turi tik vieną plaučių pusę, pergyveno širdies ataką), bet labai energingas vyras. Jis dirbo Jelcino pavedimu, bet turi ir paties Gorbačiovo pasitikėjimą, yra 16 žmonių prezidentūros tarybos narys. Ši grupė patiekė Rusijos respublikos parlamentui jo peržiūrėtą ir pataisytą "500 dienų planą".

Jelcinas nori tą planą įgyvendinti savo respublikoje jau nuo spalio 1-mos. Tuo tarpu Gorbačiovas norėtų jį kaip nors 'sušvelninti', kai ką paliekant iš Ryžkovo plano, kurį parlamentas atmetė. Jelcinas tvirtina, kad kompromisų laikas jau praėjo ir reikia griebtis darbo.

Rusijos premjeras Silajevs, rugpiūčio 3 d. pateikdamas Šatalino planą, naujam parlamentui pabrėžė, kad tam planui – nors jis ne

turi centro įstaigų kaip Gosplano, užsienio prekybos banko, krašto apsaugos ministerijos pritarimo, – simpatizuoja kitos respublikos.

Vietoje dabartinio visagalių centro, Šatalino planas numato "suverenių valstybių ūkinę sąjungą" Vakarų Europos ūkinės bendruomenės pavyzdžiu. Tiesa, ir toliau liks 'centras', kuris rūpinsis Unijos bendrais reikalais, pvz. saugumu, bet jo kompetencija bus labai apribota. Išlaidas užsienio pagalbai numatoma sumažinti 76%, krašto apsaugos biudžetas turės būti sumažintas 10%, KGB - 20%.

Gorbačiovas tam priešinasi. Jis nori stipresnio centro, o ne 'tarp-respublikinio ekonominio komiteto', kuris tvarkytų reformą ir duotų lėšų centrinėms įstaigoms. Tas komitetas prižiūrėtų centrinių ministerijų likvidaciją.

Per pirmąsias 100 dienų būtų pradėta pardavinėti valstybės nuosavybė. Kolchoznikai galės pasitraukti iš kolektyvinių ar valstybinių ūkių su atitinkama dalimi žemės ir inventarium. Atskirų respublikų bankai sudarytų kai ką panašaus į JAV 'federal-reserve' banką ir atskirus komercinius bankus. 1991 m. kainų kontrolė daugeliui dalykų būtų panaikinta, nors kai kuriems gyvybiniai svarbiems daiktams palikta.

Per sekančius 100-250 dienų kainų kontrolės panaikinimas jau turėtų parodyti pirmuosius vaisius. Įmonės persitvarkytų į mažesnes, pusė mažesnių dirbtuvių ir pardavyklų būtų visiškai suprivatizuotos.

Per paskutinę šimtą visą tai jau turėtų duoti rezultatus. 70% visų pramonės įmonių jau nebūtų valstybės žinioje. 90% statybos įmonių ir prekybos būtų paleistos iš valstybės kontrolės.

Kaip toks planas paveiks Lietuvą? Iš pirmo žvilgsnio jis paliuosuos nuo ilgų derybų su Maskva dėl Lietuvos politinio statuso. Pagal tą planą, Sovietija paverčiama suverenių respublikų unija, kurios nariai patys susitaria dėl bendravimo, ūkinių mainų ir pan.

Antra vertus, planas kai ką – gynimą, susisiekimą ir

Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. Algirdas Avižienis (centre) ir Senatas.

V. Kliuko nuotr.

Iškilmės Vytauto Didžiojo Universitete Kaune

Rugsėjo 3-ąją dieną Kaune įvyko Vytauto Didžiojo universiteto antrųjų mokslo metų pradžios iškilmės. Tą dieną buvo inauguruoti ir pirmasis atkurto universiteto rektorius, Kalifornijos universiteto profesorius Algirdas Avižienis.

Kai į universiteto salę įžengė juodomis mantijomis apsirengę Senato nariai, iškilmingai kreslėdami akademinėmis kepuraitėmis su auksiniais spurgais, didingas momentas, kurio reikšmę protu supranta kiekvienas, įgavo ir praėties vizijos atspalvį.

Pradėdamas iškilmes prof. A. Zygas kalbėjo: „Ši Alma Mater gyvavo ir anksčiau, ji buvo gyva Nepriklausomos Lietuvos praeities sapne. Ši Alma Mater yra didžioji šio sapno dalis“. Atkurtas Vytauto Didžiojo universitetas Išvilijos mokslininkams yra tapęs paskata „ruošti amžinajam sugrįžimui į Nepriklausomos Lietuvos sapną“. Galbūt dėl to Kauno universitetas buvo atkurtas per stebuklingai trumpą laiką – per keturis mėnesius. Šiame įvykyje keli Išvilijos mokslininkai – Romos Šv. Grigaliaus universiteto daktaras monsinjoras Vytautas Kazlauskas ir profesoriai iš JAV Liucija Raškauskaitė ir Kęstutis Skrupskelis.

Po rektoriaus rinkimų protokolo skaitymo (beje, rinkimai vyko dviejose Atlanto pusėse – Kaune ir Čikagoje, nes juos perskyrė kultūrinė blokada) pagaliau prof. A. Avižienis įžengė į universiteto istoriją.

Čia vertėtų tarti keletą žodžių apie pirmojo rektoriaus mokslinę biografiją, kuri baigusį mokslus tarybiniais laikais tiesiog pribloškė. A. Avižienis yra gimęs Kaune, už kelių šimtų metrų nuo Iškilių vietos. Nuo 1950 m. gyvena JAV. Baigė Ilinojaus universitetą, gavo inžinerijos bakalaurą, magistro ir filosofijos daktaro laipsnius. 1960 m. tapo informatikos mokslų daktaru, vėliau Kalifornijos universiteto profesoriumi. A. Avižienis sukūrė ir užpatentavo naujos rūšies kompiuterį, kuris pritaikomas raketose ir tolimų kosminių skrydžių laivuose. Devintam dešimtmetyje vadovavo Kalifornijos universiteto Informa-

tikos fakultetui. Jis taip pat konsultuoja žiauriais klaušimais JAV valdžios įstaigas. Apdovanotas keturiu garbės diplomais. Prancūzijos Nacionalinio politechnikos instituto Tulūzoje garbės daktaras, Tarptautinės informacijos apdorojimo federacijos (International Federation of Information Processing) grupės vadovas. Profesorius yra šios federacijos asamblėjos apdovanotas „Sidabrinės šerdies“ premija. A. Avižienis yra dėstęs Meksikos, Brazilijos, Prancūzijos, Japonijos, Vokietijos ir Kinijos aukštosiose mokyklose. Ir pagaliau – 1990-ieji, Kaunas, Vytauto Didžiojo universitetas. Visiškai suprantamą džiugusį nušaldo rektoriaus inauguracinė kalba, kuria jis skelbė savąjį universiteto gyvavimo programą. „Grazūs Statuto žodžiai dar neužtikrins mums vietos pirmaujančiųjų pasaulio laisvųjų universitetų šeimoje. Pilnatiesiems šios šeimos nariais tapsime tada, kai universitetas įgys ypatingas savybes, kurias randame Sorbonoje ar Kalifornijos universitete“. Jis pabrėžė, kad pagrindinė universiteto veiklos nuostata yra akademinės laisvės principas, garantuojantis dėstytojui ir studentui pasaulėžiūros ir sąžinės laisvę. Tos sąlygos – tai valstybės įstatymai, saugojantys universiteto ekonomiką ir vidinę laisvę. Universiteto Senatas turi teisę ginti studentus ir Senato narius nuo rektoriaus persekiojimo. Rektoratas taip pat turi savo taisyklę, kurią Senatas turi patvirtinti. Tobulo universiteto paslaptis – šių dviejų jėgų harmonija.

Tai ir yra unikaloji universiteto savybė būti tarytum valstybė valstybėje ir net atšiauriausiais kraštais laikais išlikti demokratijos ir išminties sala. Be šios savybės ir neįmanomas, kaip kalbėjo prof. J. Vilemas „civilizuotos visuomenės kūrimas, neįmanoma tautos egzistencija“. Vytauto Didžiojo universitete keklinama įgyvendinti ir trijų laipsnių sistemą, įsigalinčią visame pasaulyje – bakalaurą, magistrą ir filosofijos daktarą.

Sigita URBONAVIČIŪTĖ
"Lietuvos Rytas" 1990.9.5

dar kitka – palieka susilpnintam centrui, kuris galės nesi skaityti su mažesnių respublikų gyvybiniais reikalavimais. Faktinai apie respublikų pažiūras į tą planą užsienio korespondentai nieko nepraneša.

Sekmadienio demonstracijos buvo nukreiptos netiek prieš Gorbačiovą, bet ministrą pirmininką Ryžkovą. Minia aiškai reikalavo jo pašalinimo.

Nuotaikos tokios, kad atrodo, jog Gorbačiovas šauksis referendumo, kuris turėtų

patvirtinti tą 500 dienų planą, nors kai kurie jo kritikai sako, kad jis pareikalavęs ne penkių šimtų, bet penkių tūkstančių dienų. Gorbačiovas abejoja dėl kolūkių atidavimo valstiečiams.

Tuo tarpu parduotuvėse jau dabar trūksta duonos ir mėsos. Atrodo, kad gamintojai delsia pristatymą, tikėdamiesi aukštesnių kainų vėliau. Vyriausybė JAV -bėse nupirko 34 milijonus cigarečių, kurios pasirodys Rusijos rinkoje tik po Naujų metų.

Perestroika sumaišė politinius terminus. Apie tai N.Y. TIMES rašo profesorius Schulman. Iš pat pradžių Gorbačiovas buvo paskelbtas liberalu, o jo oponentai – Ligačevs konservatyvu, ir Jelcinas kairiuoju radikalu.

Iš tikro Jelcino pažiūros yra panašios į JAV respublikonų, o Ligačevs yra ne konservatyvas, bet kraštutinis bolševikas. Iš tikro Sovietų Sąjunga ir jos buvę satelitai ieško kelio iš totalinio (Nukelta į 5 psl.)

SAVAITINĖ POLITIKOS *Apžvalga*

Galutinas susitarimas dėl Vokietijos 'užantspaudavo' to krašto susivienijimą. - Lietuvos draugų amerikiečių spaudoje nesutarimas dėl Irako.

Rugsėjo 12 d. Maskvoje keturi Hitlerio Vokietijos nu galėtojai – JAV, Britanija, Prancūzija ir Sovietija – bei Vakarų ir Rytų Vokietijos pasirašė 'sutartį dėl galutinio susitarimo dėl Vokietijos', kuria atsisakė visų iš pergalės išplaukusių teisių ir tuo būdu įgalino spalio 3 d. numatytą Vokietijos susijungimą į vieną valstybę.

Kaip žinia, tuoj po karo Vokietija buvo padalinta į keturias okupacines zonas. 1949 m. rugsėjo mėn. amerikiečiai, britai ir prancūzai savo zonas sujungė į Vakarų Vokietiją. Tų pačių metų spalio mėn. Sovietija savo zoną paskelbė nepriklausoma 'demokratinė' respublika.

Už sutikimą susijungimui abi, dar iki spalio 3 d. suverenės Vokietijos pasižadėjo nekelti jokių pretenzijų į buv. Vokietijos teritorijas už dabartinių Rytų Vokietijos sienų, neapsiginkluoti atominiais, cheminiais ir biologiniais ginklais, ir iš viso sumažinti savo kariuomenę iki 370,000 karių.

Atskiru susitarimu su Sovietija, būsimoji Vokietija leidžia iki 1994 m. pasilikti savo teritorijoje sovietų kariuomenei ir sumokėti jos išsikraustymo ir įkurdinimo

pačioje Sovietijoje reikalam 7.5 bilijonus dolerių.

Nors sujungtai Vokietijai leidžiama priklausyti NATO jos daliniams neleidžiama operuoti buv. Rytų Vokietijos teritorijoje, išskyrus lengvai apginkluotus 'teritorialinius junginius'. Vokietija, po sovietų išsikraustymo, galės buv. Rytų Vokietijos teritorijoje laikyti ginklus, kurie gali naudoti atominis ir konvencionalius užtaisus, tačiau pirmieji galės būti laikomi tik buvusioje Vakarų Vokietijos teritorijoje. Užsieniečių kariuomenės negalės būti laikomos buv. Rytų Vokietijoje. Dėl to buvo susitarta tik rugsėjo 12 dienai auštant. Be tų apribojimų Vokietija turės visas suverenes teises.

Taip pranešė N.Y. Times dipl. korespondentas Thomas I. Friedman. Pabaltijo respublikose nerimaujama, kad pasirašytas susitarimas pakenks jų nepriklausomybės siekimui. Pasirašymą sekusioje spaudos konferencijoje žurnalistai iškėlė tą klausimą, motyvuodami, kad jos neteko nepriklausomybės vokiečių-sovietų susitarimu. Ševerdnadze atkirto, kad ką tik pasirašytas susitarimas liečia Vokietijos ateitį, o Pabaltės klausimas esąs 'grynai vidaus reikalas'.

Valstybės Sekretorius Baker pareiškė, kad Washingtonas niekada nepripažino Pabaltės įjungimo į Sovietiją teisėtą, tačiau jų likimas turėtų būti svarstomas kitokiam sąryšyje.

Sekandį dieną, rugsėjo 13, po kita 'geros kaimynystės ir bendradarbiavimo' tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos sutartimi savo inicialus padėjo kol kas dar Vakarų Vokietijos užs. reikalų min. Gensher ir Ševerdnadze. Tai daugiau bendro pobūdžio pareiškimai be konkretaus turinio. Tos sutarties pageidavo sovietai. Ji turėtų atstoti taikos sutartį. Užsienio reikalų ministrai pasitenkino tik inicialais nes oficialiai sutartį – po Vokietijos oficialaus susijungimo – turėtų pasirašyti kancleris Kohl ir Gorbačiovas. Ševerdnadze padėjęs savo inicialus pareiškė, kad toji sutartis esanti istorinis dokumentas savo dvasia ir turiniu. Dabar mes galime sakyti, kad pokario era pasibaigė. Mes esame patenkinti, kad Federalinė Respublika ir mes vėl esame partneriai. Tai didelis dalykas.

...

Ivykiai Lietuvoje sulaukė nemažai palankių atsiliepimų Amerikos didžiojoje spaudoje. Mūsų pusėje buvo ne tik iš seniau žinomi antikomunistai, bet ir liberalai, jų tarpe žydai. Dabar bendrame chore pasigirdo disonansas. Tiesa, ne dėl Lietuvos, bet Irako.

Apie mūsų bylą daug kartų palankiai atsiliepęs A. M. Rosenthal, penktadienio N.Y. TIMES užpuolė mūsų bičiulį P. Buchanan'ą už jo pareiškimą TV, kad tik dvi grupės muša būgnus Vid. Rytuose – Izraelio krašto apsaugos ministerija ir jos palaikytojai (amen corner) JAV-se. A.M. Rosenthal tuos žodžius išverčia į kaltinimą, kad tik žydai nori karo. Izraelio žydai, kad jis išgelbėtų jų kailį, o Amerikos žydai, kad jis sutampa su Izraelio interesais. Tai esąs grynas antisemitizmas.

Iš tikro daug ir neżydų bei arabų laiko Saddam Hussein karo mašinos sunaikinimą reikalingu JAV ir jų draugams. A.M. Rosenthal atsiprašo, kad tik dabar iškeičią seną Buchanan'o antisemitizmą. Tyliai sutikti antisemitizmą esanti nuodėmė, su kuria negalima gyventi. Antisemitams negalima atleisti, nes jie žino, ką daro.

Dieną prieš tai, kitas Rosenthalio tautietis ir Buchanan bendradarbis Nixono

■ Iš kitos pusės

Po tiek daug ginčų Lietuvos spaudoje, buvo tikra atvanga užtikti GIMTOJO KRAŠTO pirmam puslapyje trumpą Vytauto Sirijos Giros straipsnėlį, klausianti "Kur mūsų dykumos?" Girdi –

"Mozė keturiasdešimt metų vedžiojo tautą, ištrūkusių iš Egipto nelaisvės, po dykumas, ir tik po to atvedė į Pažadėtąją Žemę ...

... Prireikė keturiasdešimt, kad tauta pamirštų vergijos reliktus. Lietuvos vergavimas buvo, atrodo, žiauresnis ... Vedžiojami po dykumas pamirštumėm tarpusavio kirvičius, populiarumo reitingus, pasenusius dosje, nespėtume gausinti departamentų."

Straipsnelis trumpas – už tat tuojau pat prieš akis pasta to autorių. Kur jis buvo dingęs Atgimimui prasidėjus?

Atsiminiau su juo sėdėjęs viename suole kelis metus Kauno jėzuitų gimnazijoje. Aštuntoje klasėje išleido pirmąjį savo eilėraščių rinkinį "Golas į ateitį". Vienoje vietoje rašė kad vokiečių tankas sutriuškins raudonąją vabalą. Tai buvo, rodos, 1931 metais. Po to mūsų keliai išsiskyrė. Bolševikams atėjus paprasčiau per jį jo tėvo, garsaus Liūdo Giros rekomendacijos. Davė man raštuką, kad esu geras vyras, kas įgalino gauti gerą vietą tekstilės treste.

Senasis Gira, kuris Nepriklausomybei baigiantis buvo baigiamas užmiršti, tada entuziastingai talkininkavo naujam režimui ne tiek iš įsitikinimo, kiek noro visur dalyvauti, nebijoti jokios rizikos. Štai pavyzdžiui, 1922 m. išleista LIETUVOS ALBUME apie jį skaitome, kad 1918 m. jis buvo paskirtas pirmuoju Vilniaus komendantu, kuris kartu su savo padėjėju kap. Škirpa organizuoja komendantūrą, batalioną ir net 5 pėst. pulko pradžią, įsako pirmą kartą Vilniaus pilies bokšte iškelti trispalvę. Dėl gripo nepajėgęs pasitraukti su kariais bolševikams ateinant, jis buvo jų sumintas ir kaip įkaitas laikomas Vilniaus Dvinsko ir Smolensko kalėjimuose, prirašė geroką eilių žiupsnį ir platų kalėjimo dienyną (anais laikais, atrodo, ir pas bolševikus kalėti buvo lengviau). Liepos m. išmainytas Gira grįžta į Kauną, kur gauna paskyrimą Rokiškio aps. komendantu. Bet dar nespėjus ten išvykti, gavo įsakymą eiti žvalgybos v-k'o pareigas. Tada po jaunos valstybės pamatais rausėsi lenkų P.O.W. ...

Greitai po to mėgėjų gadyne baigėsi, prasidėjo sunki kova už būvį. Beje, prie senojo Giros devynių amatų dar reikia pridėti, kad jis buvo baigęs kunigų seminariją, bet neišventintas, ir 1926 m. redagavo krikdėmų RYTA, kuriame po gruodžio 17 d. perversmo parašė vedamąjį "Tauta gali būti rami". Kaip ten buvo, režimui keičiantis senas veikėjas kaip žirgas išgirdo išgirdo trimto balsą. Palaidotas jis buvo su bažnytinėmis apeigomis.

Sūnus nepalyginamai mažiau buvo entuziastingas. Net norėjo repatriuoti į Lenkiją. Jo knygos "Raudonmedžio Rojus", "Kanareslės" – sulaukė didelio pasisekimo. Dabar pasirodė dar vienas romanas – "Paskutinis skemadienis". Kritikas Kęstutis Bruzdelevičius L.M. jį pristato kaip "sąžiningo konformisto istoriją", panašią į kitas dvi.

– Vytautai, dabar tu siūlai viską užmiršti klaidžiojant po dykumas. Ar tikrai neturime šviesių akimirku? Gal gerai, kad dar neturime savo Mozės.

(vm)

KAD LIKTUM TU, GYVA!

LIETUVIŲ MUZIKOS FESTIVALIS

Rengiamas 1991 m. gegužės mėn. 18-26 d. Chicago, IL.
Rengia: JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės.

RENGINIŲ KALENDORIUS

Gegužės 18 d., šeštadienį, Premijų šventė Jaunimo centre.

Gegužės 19 d., sekmadienį, Ponchieli opera **I LITUANI** Morton auditorija. Bendras Čikagos lietuvių ir Lietuvos Respublikos operos pastatymas, dalyvaujant Lietuvos Respublikos operos solistams, orkestrui ir baletui.

Gegužės 22 d., trečiadienį, Religinis koncertas, 50 metų nuo trėmimų į Sibirą paminėjimui. Koncertas rengiamas Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovėje, Marquette Parke. Dalvauja menininkai iš Lietuvos ir vietiniai meno vienetai.

Gegužės 24 d., penktadienį, antras operos **I LITUANI** pastatymas Morton auditorijoje.

Gegužės 25 d., šeštadienį, iš ryto, Dainų šventės chorų ir šokėjų repeticija Illinois universiteto paviljone.

Gegužės 25 d., šeštadienį, vakare, Jaunimo linksmavakaris – šokiai Jaunimo centre.

Gegužės 26 d., sekmadienį, 10:30 v.r. iškilmingos šv. Mišios Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovėje, Marquette Parke.

2:00 v.p.p. **Dainų Šventė** Illinois universiteto paviljone.

7:00 v.v. užbaigtųjų pokylis, Condesa del Mar restorane, 12200 So. Cicero Ave., Alsip, IL.

7:00 v.v. pasilinksminimas jaunimui, Condesa del Mar.

Šventės apimtyje vyks įvairios dailės, tautodailės parodos Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje, Pasaulio Lietuvių Centre Meno galerijoje ir Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje.

Lithuanian Music Festival
3001 West 59th St.
Chicago, IL 60629
Tel. (312) 471-3900

Lietuvių Muzikos
Festivalio komitetas

PHYSICAL THERAPIST
Excellent opportunity for licensed Physical Therapist to provide hands-on care for inpatients and outpatients in a rural hospital setting. Position includes coordination with medical staff to develop individualized clinical physical therapy services and new program development. The successful candidate will enjoy a competitive salary and a benefit package to include health, dental, and life insurance, paid holiday, and vacation, tuition reimbursement, and assistance with relocation expenses. If interested, call or send resume to: Blaine Morton, FULTON COUNTY MEDICAL CENTER, 216 S. First St., McConnellsburg, PA 17233 (717) 485-3155 Ext. 216

MAINTENANCE

We are a local aluminum plant seeking a versatile general maintenance person for our coil coating production line. The position requires knowledge of hydraulics, pneumatics, electrical, and general maintenance repair.

We offer a competitive wage and benefits package which includes medical, pension, disability, and life insurance plans. Interested, experienced applicants should send their resume and salary history to:

BARMET

Human Resources
Department 11
P.O. Box 3740
Akron, OH 44314
Equal Opportunity Employer

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 16146116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiros numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai graži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Kelkimes ir mes su tauta

Mieli tautiečiai,

Artėjant naujiems mokslo metams, JAV LB Krašto valdybos Švietimo Taryba yra susirūpinusi išeivijos lituanistinėmis mokyklomis. Jų svarba išeivijos visuomenė neabejoja. Deja, Švietimo Taryba dėl ribotų finansinių išteklių susiduria su didėjančiomis problemomis lietuviškame švietime, o Lietuvių Fondo paramos lituanistinėms mokykloms nepakanka. Kad mūsų išeivija išliktų gyva, mes turime daugiau dėmesio kreipti gyvajai lietuvybei, kurios dalimi yra lituanistinė mokykla. Atgimimas turi skambėti ne tik Lietuvoje, bet ir išeivijos visose širdyse.

Svarbiausias ir didžiausias visai Švietimo Tarybai rūpestis yra suteikti pakankamai lėšų ir įgyvendinti lituanistinių mokyklų "atgimimą". Kiekvienas turime elgtis žinodami, kad išeivija

nesibaigia kartu su mumis, ir galvoti reikia apie jos ateitį. Dar ne vienai lietuvių kartai reikės naujų žmonių, kurie išlaikys tautai kalbą, istoriją, kultūrą savo tautos dvasinį grožį. Padėkite Švietimo tarybai žengti į priekį. Mums labai kelia nerimą sunki lituanistinių mokyklų būklė, todėl mes skelbiame vąj lietuviško švietimo reikalams. Mokyklų išlaikymo išlaidos didėja, o ne visi tėvai yra pajėgūs tą našta pakelti.

Idant priauginta karta tėtų mūsų prosenelių ir senelių darbus, nepalikime jų vienų amerikietiškoje aplinkoje ir neleiskime užsidaryti lituanistinėms mokykloms. Kiekviena uždaryta lituanistinė mokykla – tai išeivijos kultūros praradimas. Išeivija privalo rūpintis lituanistinėmis mokyklomis. Mūsų tėvų žemė Lietuva atgimsta tautiškai, o mes atgimkime nors ir kuklia auka,

Vytis Udrys – mokytojų, tėvų ir jaunimo studijų savaitės metu Dainavoje smuikuoja ...
V. Kučo nuotr.

VLIKo pirmininkas Lietuvoje

Dr. Kazys Bobelis, Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas, iškviestas Lietuvos Respublikos vyriausybės, sėkmingai pasiekė Lietuvą 1990 m. rugsėjo 5 d. ir vyriausybei perdavė VLIKo nupirktus Hewlett Packard LaserJet series III "printers."

Rugsėjo 6 d. jis susitiko

paremdami lituanistinį švietimą. Atgimimas prikėlė Lietuvą naujam gyvenimui. Kelkimes ir mes su tauta išlaikydami išeivijoje vieną iš gražiausių pasaulio kalbų – Lietuvių kalbą!

Tikimes, kad Jūs suprasite mūsų rūpestį ir padėsite išlaikyti priaugančią kartą, siekiančią eiti sąmoningu lietuvišku keliu.

Aukos siųsti JAV LB Švietimo tarybai 8626 So. Mozart St. Chicago Ill. 60652. Aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių. Tax exempt Nr. 36-2985877.

Regina Kučienė
JAV LB KV Švietimo
Tarybos pirmininkė

su Lietuvos Respublikos ministre pirmininke Kazimiera Prunskiene bei jos pavaduotoju Algirdu Brazausku ir su kitais vyriausybės nariais. Numatyta ir daugiau pasimatymų. Užsienio reikalų ministrui Algirdui Saudargui įteikė vyriausybei labai reikalingus Helsinkio konferencijų dokumentus nuo 1975 m. ir vėliausius VLIKo padarytus pareiškimus. Rugsėjo 10 d. dr. K. Bobelis susitiko su Tarybos pirmininku prof. Vytautu Landsbergiu.

Rugsėjo 8 d. dr. Bobelis tarė žodį Vilniaus tremtinių sąjungos surengtame Tautos šventės minėjime. Per Vilniaus televiziją dr. Bobelis apibūdino VLIKo įsikūrimo tikslą, praeitį, poziciją, padėtį bei darbą, o taip pat dalyvaujant ir Jonui Bobeliui pasikeitė nuomonėmis dėl ryšių išplėtimo. Būdamas Vilniuje pasimatė ir pasikalbėjo su Lietuvos Aido bei Gimtojo Krašto redaktorais.

Kauno poliklinikos ligoninėje dr. Bobelis turėjo konsultacijas su vietiniais daktarais, apžiūrėjo pacientus bei

painformavo apie Amerikos medicinos programą.

Rugsėjo 3 d., prieš išskrisdamas į Europą, dr. Bobelis pasiuntė telegramą prezidentui Bush'ui ryšium su įvykstančiais prezidento Bush'o ir prezidento Gorbačiovo pasitarimais Helsinkyje.

(ELTA)

• DETROITO Dirvos vąjus komiteto pirm. Eugenijos Bulotienės paraginimu Z. Urmanavičienė užsiprenumeravo Dirvą. Išd. V. Staškus taip pat atsiuntė tris prenumeras į Lietuvą, kurias užsakė E. Bulotienė ir V. Tamošiūnas. Sveikiname naujus skaitytojus.

• PRANAS DAMIJONAITIS, Daytona Beach, Fl., Dirvos vąjus komiteto narys, atsiuntė du naujus prenumeratorius. Ačiū.

• V. A. RAČKAUSKAS, Cicero, ILL., kurio nuotrauka dažnai matome Dirvoje, laikraščiu paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.

• D. TRIMAKAS, Westlake, OH., Dirvai paremti įteikė auką 20 dol. Ačiū.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

kviečia visus lietuvius, organizacijų atstovus, LB darbuotojus ir pareigūnus, kuriems rūpi įtvirtinti Lietuvos nepriklausomybę, į

DARBO LIETUVAI SEMINARĄ

Vašingtone, 1990 rugsėjo 27–30 d.d.

Seminaro tikslai:

- Susipažinti su padėtimi Lietuvoje
- Sudaryti paveikų Lietuvos reikalams ginti darbuotojų tinklą
- Aplankyti savo atstovus Kongrese su prašymu padėti Lietuvai
- Pasiaiškinti JAV politiką Lietuvos atžvilgiu su JAV valdžia
- Apsvarstyti šiuolaikinius veiklos planus

Programos metmenys:

Ketvirtadienį, rugsėjo 27 d., Sheraton National Hotel

- Registracija ir susipažinimas su seminaro programa

Penktadienį, rugsėjo 28 d., Kapitoliuje ir Baltuosiuose Rūmuose

- Pokalbis su „Baltic Freedom Caucus“ nariais Kongrese
- Valstybės Departamento ir Kongreso atstovų pranešimai apie įstatymus liečiančius Lietuvą
- Seminaro dalyvių pasimatymai su Kongreso atstovais
- Konferencija Baltuosiuose Rūmuose

Šeštadienį, rugsėjo 29 d., Sheraton National Hotel

- Įvairūs politinio darbo seminarai
- Lietuvių politinės veiklos tinklo organizavimas
- Lietuvos atstovo Vašingtone pranešimas
- Lietuvos Respublikos atstovo pranešimas
- Iškilmingą vakarienę dalyvaujant iškiliam lietuvių draugui

Sekmadienį, rugsėjo 30 d., Sheraton National Hotel

- Darbo seminarų tąsa
- Lietuvių Demokratų ir Respublikonų posėdžiai
- Lietuvių advokatų sąjungos („bar“) steigiamasis suvažiavimas

Viešbučio rezervacijos:

- Sheraton National Hotel, Columbia Pike & Washington, Arlington, VA, 703-521-1900.

Registracija:

- JAV LB Krašto valdybos būstinėje, 2713 West 71st Str., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-0197, fax 312-436-6909.
- JAV LB Krašto valdybos įstaigoje Vašingtone, 2060 N. 14th Str., Suite 108, Arlington, VA 22201, tel. 703-524-0698, fax 703-524-0947.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• Rytų ir Vakarų Vokietijų sujungimo dokumentų pasirašymo iškilmės, vykusios Maskvoje rugsėjo 12 d., kaip buvo laukta, gal ir nepadarė tokios žalos, kokios siekė Sovietų Sąjunga.

Po dokumentų pasirašymo ir šampano stiklų skam bėjimo, vykusioje spaudos konferencijoje Sovietijos užsienio reikalų ministeris Shevardnadze pasakė, kad Antrojo pasaulinio karo pasėkos užbaigtos ir dabar prasidėjo nauji laikai. Kada laikraštininkai paklausė, o kaip yra su Baltijos valstybėmis, jis atsakė, kad tai ne Antrojo pasaulinio karo reikalai, tai Sovietijos vidaus klausimas.

JAV valstybės sekretorius Baker tuoj pažymėjo, kad JAV niekad nepripažino Baltijos valstybių įjungimo į Sovietų sąjungą. Šios iškilmės liečia tik Vokietijų sujungimą į vieną valstybę.

Apie bet kokias didesnes demonstracijas Maskvoje, kurios talkintų Baltijos valstybėms, nebuvo pranešta. Tik apie 50 suorganizuotų demonstrantų, vadovaujamų laisvės kovotojo Ciziko, pražygiavo Maskvos gatvėmis. Policija jų nevaikė, tik nukreipė į šalutines gatves.

• Švedijos užsienio reikalų ministerio pavaduotojo vadovaujama kultūrininkų delegacija, lankėsi Lietuvoje. Ji buvo priimta Tarybos pirm. V. Landsbergio ir min. pirm. K. Prunskienės.

Kaip žinia, K. Prunskienė nebuvo nuvykusi į Švediją, kada ten vyko Baltijos kraštų bendradarbiavimo svarstybos. O nenuvyko todėl, kad ji buvo kviesta ne kaip Lietuvos vyriausybės atstovė, o sovietijos atstovų grupėje. Tų svarstybų rengėjai pasijuto nejaukiai ir užsienio reikalų ministeris apgailėstavo, kad Lietuva nebuvo atstovaujama.

Dabar, Vilniuje būdamas pavaduotojas, ir lankydamas K. Prunskienę, ją pakvietė spalio mėn. atvykti į Švediją.

Kultūrininkų lankymosi metu buvo pasirašyta kultūrinio bendradarbiavimo sutartis. Susitikime kalbėta ir kitokio bendradarbiavimo reikalais.

Bendrai, stebintieji Lietuvos-Švedijos santykius lyg ir jaučia, kad Švedija, už padarytas Lietuvai skriaudas: greitą pripažinimą Lietuvos įjungimą į Sovietiją, Lietuvos aukso atidavimą, po Antrojo pasaulinio karo internuotų Lietuvos kariu išdavimą Sovietijai, pradėjo jausti sąžinės graužimą.

• Lietuvoje, Vilniaus universitete, vyko verslininkų konferencija. Visi kvieštieji į tą konferenciją negalėjo atvykti dėl vizų negavimo, bet vistiek susirinko nemažas būrys verslo specialistų.

Ižanginį suvažiavimo pranešimą padarė K. Prunskienė. Bet verslininkai, kol nėra pilnos nepriklausomybės, nesutvarkyti nuosavybės klausimai ir neturima savo tvirtos valiutos, pažada padėti, bet ir nesi-skubina pažadų vykdyti bijodami nuostolių.

• Lietuvos parlamentas aktyviai svarsto, kaip apsaugoti Lietuvos rinką nuo išvežamų iš Lietuvos kultūrinių ir materialinių turtų, už kuriuos paliekama tik beverčiai rubliai. Pakartotinai teigiama, kad Lietuvoje dabar esą 13 bilijonų niekuo nepadengtų rublių.

• Dabar, kol Lietuvoje nėra žemės įstatymo, kuris nustatytų būsimos žemės reformos kryptį, ūkių didį nuosavybės teisės ir kitą, žemės ūkiuose dirbantieji gali gauti po 3 ha, ir žemės ūkiuose nedirbantieji, bet pasižadėję dirbti, po 2 ha.

Kol kas daug entuziazmo nerodoma, nes tuos hektarus gerai apdirbti, neturint specialių įrankių ir traukiamos jėgos, nelengva. O pagaliau, juk tai po pagrindinių darbo valandų, vėl sunkus darbas.

• K. Prunskienė savaitės pabaigoje lankėsi Čekoslovakijoje. Su ministriu pirmininku tarėsi ūkinio ir politinio bendradarbiavimo reikalais. Matėsi ir su prezidentu Haveliu. K. Prunskienėi buvo surengti iškilmingi pietūs.

Čekoslovakija Lietuvos nepriklausomybės metais buvo labai draugiška ir visokiais reikalais mums palaugė valstybė. Jos aukštosiose mokyklose studijavo nemažai mūsų studentų. Tokį draugiškumą rodo ir dabar, kada dar jos krašte daug sovietinės kariuomenės.

• Skandinavijos valstybių užsienio reikalų ministrai savo pasėdyje nutarė į pasitarimus kviešti ir Baltijos valstybių užsienio reikalų ministerius.

• Norvegijos valdžia leido Oslo mieste steigti Lietuvos informacijos biurą.

• Lietuvoje veikianti Kultūros Taryba savo atstovų Kanadoje pasirinko rūpestingą veikėją Vytautą Biretą.

• Susumuota, kad Lietuvoje įvairių nusikaltimų daugiausia padaroma šiuose miestuose: Kaune, Vilniuje ir Klaipėdoje.

• Lietuvoje kyla naujas rūpestis, kad Sovietijos in-

Lietuvos Kultūros ir Švietimo ministras Darius Kuolys Chicagoje su dr. L. Kriaučeliūnu ir LB Švietimo tarybos pirm. R. Kučiene.

V. Kučo nuotr.

Pirmasis rūpestis

Vasara-poilsio, kelionių, atostogų metais. Taigi nenustabu, kad sulaukę vasaros darbo žmonės, visuomenininkai, kultūrininkai ir politikai pasirenka ramesnio gyvenimo dienas, kad pailsėtų, kad po jų, atėjus mielam rudenėliui ir žiemužei vėl galėtų kibti pilna energija į lietuviškosios veiklos dirvonų purenimą. Tai natūralu, tai reikalinga.

Tik ne visi tais malonumais naudojasi ir vasarą. Tik žvilgtelėkime į mūsų tautos mokytoją-lituanistinės mokyklos darbininką.

Studijų savaitėje buvo įteigia, kad tai nepaprastos reikšmės darbai. Čia išstudijuojama nauji mokymo metodai, mokymo priemonės, jų praktiškumas, paruošimas, jų naudojimas praktiškai. Na, ta pačia proga giliau pasižvalgoma ir lietuvių literatūroje, susipažįstama su jų kūriniais, kas labai naudinga ypač jauniems lituanistinė mokyklų mokytojams.

Ta didžiaja lituanistinės mokyklos išlaikymo našta

nepaprastai rūpinasi JAV LB Švietimo Tarybos pirmininkė Regina Kučienė.

Tai kukli, tyli, neperdaug garsiai besireklamuojanti, bet daug ir gerai dirbanti asmenybė.

Ji pedagogė, ilgametė Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų dėstytoja, berods ir inspektorė. Taigi labai gerai pažįstanti visas lietuvių švietimo problemas.

Kartą, jai keliaujant Floridoje, teko nuoširdžiai ir atvirai išsikalbėti apie didžiulius lituanistinio švietimo rūpesčius.

Pirmininkė Regina Kučienė su didele meile mūsų jaunimui kalbėjo apie naujuosius vadovėlius, sklaidėme jų puslapius, aiškino vadovėlių praktiškumą, pagarbiamai vertino paruoštų vadovėlių visą eilę gabių autorių, ypač iš jaunųjų mokytojų. Pasirodo, kad Švietimo Tarybos pirmininkė Regina Kučienė turi daug gerų, praktiškų idėjų, jų panaudojimo kaip tik vis mažiau lietuviškai bekalbančiam mūsų jau-

nimėliui.

– Patys paruošiamie vadovėlius, patys savomis priemonėmis juo padauginame, atspausdiname ir aprūpiname mokyklas. Taip sutaupome daug lėšų, kurių, dėja, švietimui neperdaugiausia teturime, nors Lietuvių Fondas kasmet stipriai lituanistinį švietimą remia. Bet ir išlaidų daug. Mokytojai dirba už menkučius atlyginimus, dirba iš pasiaukojimo, dirba su meile, kad tik mūsų tautos lūkesčiai ir viltys išsipildytų. Auklėja jaunimėli, kad jame liktu gyva meilė tėvų ar senelių tėvynei. Besiklausant Švietimo Tarybos pirmininkės Reginos Kučienės nuoširdžių pasakojimų, nejučiomis sugrįžtame į lietuviškosios visuomenės nuotaikas. Ir klausia, ar mes visi rūpinamės lituanistiniu švietimu ir kaip?

Štai jauni tėvai neperdaug berodo noro savo vaikučius vežti į lituanistines mokyklas. Per sunku, per toli, tingima???

Tad gi tik jų pareiga, kad lituanistinės mokyklose skambėtų vaikučių juokas, kad jų lūpose negestų lietuviškas žodis, kad jų širdelėn įaugtų meilė tėvynei Lietuvai. Tad jau dabar raskime visus, vaikučių turinčius tėvus ir šį rudenį telanko visi mažyliai darželius, pirmasias klases ar aukštesniąsias mokyklas. Suraskime juos visi, suradę priminkime pareigą, o gal gi ir užkietėję tėvai susidomės vaikų ateitimi.

Reikės ir pinigų. Reikės išlaikyti mokyklas, apmokėti ubagiškas mokytojų algas, reikės ir mokymo priemonių. Tad jeigu JAV LB Švietimo Taryba pasibels į mūsų namų duris, neužtrenkime jų, o kad ir kuklia auka atsiliiepkime, padėkime tiems vargą nešti, kurie kaip tik rūpinasi mūsų vaikučių lietuviškumu, jų ateitimi.

Prisimenu praectin nuskubėjusius metus. Prisimenu, kai mano šeimos atžalynas-dukros lankė lituanistines mokyklas, jas baigė. O koks dabar džiaugsmas, kai su tėvais kalba tik lietuviškai, kai savo atžalyną moko lietuviškoje dvasioje, kai lanko lituanistines mokyklas, kai žino apie savo tėvelių ir senelių gimtą visą istoriją, o kai nuvažiuoja į Lietuvą, stebina savo gražią kalbą, stebina lietuviškumu. Už visą tai aš ir mano šeima lieka dėkinga tiems mokytojams, kurie anuo metu joms skiepijo gražų lietuvišką žodį, mintį ir meilę Lietuvai.

Jurgis Janušaitis.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Bronius Kviklys - tauri asmenybė

Mečys Valiukėnas

Rugpiūčio 28 d. Chicagoje, širdies smūgio ištiktas, mirė Bronius Kviklys, eidamas savo amžiaus 77-sius metus.

Velionis buvo savita lietuviška asmenybė. Vaikystės metais įstojęs į skautų eiles, tvirtai įsisąmoninęs skautybės idealus, gyveno jiems ir diegė juos jaunuomenei.

Pagal eituosius mokslus Bronius Kviklys buvo diplomuotas ekonomistas, išklaušęs ir teisės kursą.

Gyvenime savo darbais reiškėsi kaip publicistas, redaktorius, daugelio knygų autorius, kolekcionierius, savo archyve sutelkęs tūkstančius knygų, pradedant Mažvydu, Valančiaus maldaknygėmis ... ir baigiant paskutiniaisiais metais išėjusiomis Lietuvoje, kaip ir išeivijoje lietuviškomis knygomis.

Dar daugiau. Velionis buvo numizmatikas, filatelistas, rankraščių, ex-librisų rinkėjas. Visose srityse jo rinkiniai buvo atliekami ne atmetinai, o sistematiškai ir darniai. Tą rodė jo, palyginti lengvai, iš tolo žiūrint, surengtosios spaudos parodos tiek Chicagoje, tiek ir eilėje kitų vietovių.

Broniaus Kviklio raštija. Gerai menu, pradėjęs studijas VD Universitete Kaune, jis įsidarbino kaip administratorius sporto periodikoje "Mūsų Sportas", vėliau "Kūno kultūra ir sveikata", drauge bendradarbiaudamas tuo se pačiuose leidiniuose. Vo kiečių okupacijos metais jis dirbo Policijos žurnalo technišku redaktoriumi. Dalyva vo lietuvių rezistencijos veikloje.

1944 m. traukdamasis iš Lietuvos Bronius išsivežė

antinacinio pogrindžio leidinius. Muzikas Jonas Zdančius man pasakojo, kad talkindamas Broniui nešęs čemodaną ir paklauses, kiek daug aukso esą tame čemodane? Bronius atsakęs: "Brolau, tai daugiau negu auksas. Tai Lietuvos pogrindžio spauda!"

Naudodamasis tuo 'auksu', Bronius suredagavo ir 1946 m. atspausdino 48 psl. leidinį "Lietuvių kova su naciais". Tai pačiais stovyklinio gyvenimo metais, Bronius Kviklys (slapyvardžiu K. Palėkis) parengė knygą, kurios vertimą anglų kalba atspausdino Vokietijoje.

Vokietijoje gyvendamas, Bronius Kviklys bendradarbiavo eilėje to meto laikraščiu. Be to, dirbo gimnazijoje, dėstydamas visuomenės mokslą ir geografiją.

Man norisi įtarti, jog Bronius Kviklys imigruodamas į JAV jau puoselėjo savyje mintį "reikalingumą aprašyti Lietuvos žemes". Į pokalbininkų pastabas tuo klausimu ir nusistebėjimus, kaip įmanoma rašyti neprieinanant prie šaltinių, jis mažai kreipė dėmesio.

Bronius pradėjo rašyti. Dirbo fabrike. Dar vėliau pradėjo dairytis "Mūsų Lietuvai" leidėjo. Pasisiūlė Tėvynės Mylėtojų Draugijos valdyba, bet su sąlyga – visų Lietuvos žemių aprašymą sutraukti į vieną tomą ... Autorius nesutiko. Atsišaukė Juozas Kapočius, tardamas galįs nors ir šešis tomus apie Lietuvą atspausdinti ir išplatinti.

1964 m. pirmasis "Mūsų Lietuvos" tomas jau buvo knygų rinkoje. Nūn mano rastasis šioje knygoje Jurgio

Stankūno (autorius vienklasio) kvietimas primena buvusį "uteniškių" subuvimą ir Broniaus Kviklio knygos "Mano Lietuva" paminėjimą 1964.X.10. Menu, kokiu nuoširdžiu pakilimu sveikino Bronių tokią 752 psl. knygą parašiusi! ...

Bronius kukliai kalbėjo apie savo darbą, dėkojo visiems talkinusiems knygą rengiant. Dėkojo ir šio subuvimo dalyviams – uteniškams, "jų marčioms ir žentams". Išskirtinai gražiai pareiškė padėką savo žmonai. Esą, skaitęs vieno autoriaus knygos išangoje tokius žodžius: "Dėkoju mano žmonai, už rūpestingą mano rankraščių naikinimą, deginimą, nes aš vis iš naujo rašydamas suradau geresnį sakinį ...". Bronė Kviklienė to nedariusi. Priešingai – padėjusi. Atseit, jo knyga – pirmasis rankraštis ...

Malonu pastebėti, kad šiais metais Vilniuje Minties leidykla jau išleido "Mūsų Lietuvos" I tomo antrąją laidą. Spausdinami ir tolesni tomai. Autoriaus sutikimu, spausdinimu rūpinasi Algimantas Miškinis.

Nebojotina, ilgiausiai išliekantis istorijai Broniaus Kviklio darbas – "Lietuvos Bažnyčios" septyni tomai! Tai atlikti padėjo nepaprastai Broniaus darbštumas, mokėjimas metodiškai dirbti, didelė meilė Lietuvai ir lietuviams. Ir dar daugiau. Jis surinko bažnyčių, varpinių ir koplyčių architektūrinius, istorinius bei archeologinius duomenis. Jis surado pakankamai nuotraukų, kaip ir įvairių istorinių dokumentų! Pagaliau, jis rūpinosi ne tik tomų rašymu, bet

Bronius Kviklys

J. Tamulaičio nuotr.

ir jų išleidimu, leidimui kapitalo sudarymu ...

Ir visi septyni tomai išvydo pasaulį nuostabiai trumpu laiku; 1980 - 1987 metų laikotarpyje. Atseit, vieni metai – vienas tomas ... Vidutiniškai, penkiems šimtams puslapių parengti bei atspausdinti! Autorius taip pasisako apie šį darbą: "Nelengvas buvo autoriui darbas surinkti medžiagą, nuotraukas, įvairias žinias. Jei iš anksto būčiau numatęs sunkumus ir rūpesčius, o ir taip pat didžiules fianasines išlaidas, šio darbo nebūčiau nė pradėjęs. Bet kai su pirmuoju tomus 'įklmpau', reikėjo tęsti. Ir ištesėjau. Okupacinė valdžia medžiagos rinkimo darbą trukdė: dingo daug siuntų iš tėvynės su nuotraukomis ir rankraščiais ... Bet vis dėlto visiškai neparašytų ar nesuminėtų bažnyčių nedaug teliko" ...

Pabaigai tenka pastebėti, kad Bronius Kviklys gebėjo pasitalkinti Lietuvos bažnyčių aprašymui, kaip ir kitiems darbams, daug talkininkų išeivijoje ir nemažą skaičių tėvynėje gyvenančių tautiečių. Tačiau su talkininkais reikėjo susitarti, gautą iš jų medžiagą sutvarkyti ... Ir visam tam reikalingas laikas. Kur rado tiek laiko Bronius, kad pajėgė minimus tomus parengti stebėtinai trumpu laiku, man tebėra paslaptis.

Didžiuojusi nuo pat vaikystės – mudviejų tėvų sodybas skyrė tik penki kilometrai, – gražiu santykiavimu su šviesios atminties Broniu Kvikliu. Lenkiu galvą jo talentui. Jo asmenybė ir darbai verti monografijos, o ne palaidų atsiminimų.

500 dienų planas...

(Atkelta iš 1 psl.)

komunizmo į rinkos dėsnių diktuojamą kapitalizmą.

Pagal dabartinį kompartijos bosą Polozkov'ą – "pa saulis sukasi, ir kas yra šandien kairėje, ryt bus dešinėje".

Atrodo ir terminų išsiaiškimui bus reikalinga užsienio pagalba.

SET-UP

Attention experienced nut former/tapper set-up personnel. Opportunity for full-time position on our first and second shift is now available. Individuals with knowledge of Nationals and Waterbury formers, Nu/Tap, Snow and continuous tappers send resume to or apply at Anchor Fasteners, 26101 Fargo, Bedford Heights, Ohio 44146, Attn: Steve Drvenkar. EOE.

Wanted Experienced MACHINE OPERATORS

Be able to setup work from blue prints. Spirex Corp. is taking applications for afternoon and midnight positions on the following machines: screw miller, engine lathe and O.D. grinder. Applicants should have a minimum of two years experience. A competitive wage and benefits package is being offered.

Apply -To SPIREX CORP.

In person at 8469 Southern Blvd.

Boardman, Oh. or phone

Bill White at 216-726-1156.

Los Angeles Palangos tunto skautės ir vadovės stovykloje Big Bear kalnuose.

Kauniečio netipiskos pastabos

Darbas Lietuvai

Jonas Punys

Vilniečių tarpe (ypatin-
gai inteligentijos) yra susi-
formavusi nuomonė, kad
kauniečiai labiau vertina
asmeninę materialinę gero-
vę, o į dvasines, kultūrinės
vertybes kreipia mažiau dė-
mesio.

Tokią nuostatą sunku pa-
tikrinti. Niekas apie tai sta-
tistikos nesurinko ir vargu
ar kada surinks.

Bet gal ir galima įžiūrėti
tokią tendenciją. Mat Vil-
niuje po karo pradėjo veikti
Valstybinis Universitetas, iš-
draskius VDU – Vytauto Di-
džiojo Universiteto – lieka-
nas Kaune. Vilniaus Univer-
sitate vyrauja humanitarinės
specialybės, matematika, fi-
zika, taip pat buvo įsteigtas
medicinos fakultetas. Kau-
ne gi, VDU techniškojo fa-
kulteto bazėje, buvo įkurtas
KPI – Kauno Politechnikos
institutas. Nuo šio rudens
KPI numatoma vadinti Kau-
no Technikos Universitetu
(KTU). Kaune – VDU me-
dicinos fakulteto bazėje,
Mickevičiaus gatvėje, – po
karo buvo įsteigtas Kauno
Medicinos institutas, dabar-
tinė Kauno Medicinos Aka-
demija.

Be šių universitetų, Kau-
ne buvo ir yra dar trys: Lie-
tuvos Žemės ūkio Akademi-
ja, Veterinarijos Akademi-
ja ir Kūno Kultūros Institutas.
Tačiau techniškieji mokslai,
dėka gigantiško KTU, vy-
rauja Kaune. Gal būtų todėl
daugelis kauniečių, gavę
techninį išsilavinimą, yra ra-
cionalios mastysenos, tvirtai
stovi 'abiem kojom' ant žė-

mės ir neskrajoja padebe-
siais, kas būdinga humanita-
rams. Tokiu savo racionalu-
mu kauniečiai yra arčiau
amerikietiško gyvenimo bū-
do: mėgsta techniką, dau-
giau dėmesio skiria savo
būčiai. Čia slypi pavojus
per daug sumaterialėti, siek-
ti asmeninės naudos bet ko-
kiomis priemonėmis: speku-
liacija, korupcija vardan as-
meninės materialinės gero-
vės.

Tačiau ši blogybė pasku-
tiniu metu būdinga ne tik
kauniečiams. Šia prasme
Vilnius jau pralenkė Kauną:
tokio spekuliantų turgaus,
kokia yra Gariūnų turgavie-
tė Vilniuje, Kaune dar nėra.
Gal Vilniui čia 'padeda' len-
kų spekuliantai. Ką jie jau
moka, tai moka!

Tačiau ir lietuviai prade-
da jiems sudaryti gana stip-
rią konkurenciją ne tik 'vi-
daus', bet ir tarptautinėje
rinkoje. Kalbama, kad šią
vasarą lietuviai (su savo au-
tomobiliais!) užplūdo Ju-
goslaviją, Bulgariją, kur pre-
kiauja sviestu, puskojinėm-
is ir kitokiais paklausą turin-
čiais daiktais.

Bet ir Vilniaus, ir Kauno
inteligentams atrodo, jog to-
kia prekyba Lietuvai garbės
nedaro. Šiuo atveju sunku
nubrėžti ribą tarp garbingo,
įstatymais sureguliuoto biz-
nio ir primityvios, gobšumo
skatinamos smulkios speku-
liacijos.

Bet grįžkime prie moks-
lo ir kultūros Kaune.

Siekiant skatinti humani-
tarinius mokslus, Kaune bu-

vo prieš eilę metų įsteigtas
Vilniaus Universiteto filia-
las. Na, o pastaraisiais me-
tais atkurtas VDU. Taigi
šiandien Kaune yra septy-
nios universiteto lygio aukš-
tosios mokyklos. Galima
ginčytis, ar reikia tiek aukš-
tųjų mokyklų Kaune.

Apie taip būtų galima pa-
kalbėti atskirai. Šį kartą no-
rėčiau panagrinėti kitą, nors
ir susietą su ankstyvesniu-
ju, klausimą. Tai – Lietu-
vos mokslo, kultūros ir eko-
nominio savarankiškumo
stiprinimo galimybės, kon-
krečiai JAV Lietuvių Ben-
druomenės parama.

Šių mano pastabų atsiradi-
mą paskatino JAV LB in-
formacija, paskelbta 1990
m. rugpjūčio 30 dieną "Dir-
vos" Nr. 33, 10 psl. Šiaip
jau nesu labai visuomeniš-
kas žmogus. Intensyviai dir-
bu Kauno Technikos Uni-
versitete mokslinį darbą.
Nelieka laiko visuomeninei
veiklai. Todėl "Sąjūdžio"
pakilimo metu buvau ir tē-
besu ciliniu jo nariu. Kiek-
vieną "Sąjūdžio" akciją re-
miu dalyvaudamas joje, ne-
šu plakata su tekstu, priklaus-
siai somai nuo reikiamos tema-
tikos ir pan. Tą patį daro ir
mano šeimos nariai. Pagrin-
dinis mano 'credo' – sąži-
ningai dirbim Lietuvos la-
bui kiekvienas savo srityje!
Širdies gilumoje kartais jau-
čiu sąžinės priekaištus, kad
per mažai dirbu visomeninį
darbą Lietuvos labui. Tad
ryžausi tam panaudoti savo
atostogų dalį čia, Ameriko-
je.

Atvykome į Cleveland'ą
kartu su žmona iš Kauno
rugpjūčio 25 d. Labai įdo-
mu skaityti vietinę spaudą,
o lietuviškus laikraščius –
ypatingai. Jaudina JAV Lie-
tuvių Bendruomenės pastan-
gos dirbti Lietuvai. Pagal-
vojau, gal kartais tautiečiam
būtų įdomi ir mūsų nuomo-
nė šiuo klausimu?

Suvienykim ir Vakarų, ir
Rytų Pasaulio Lietuvių Ben-
druomenių pastangas!

Mielai galėčiau padisku-
tuoti seminare, kuris vyks
rugsėjo 27-30 dienomis Wa-
shington'e. Deja, negalėsiu
to padaryti dėl ribotų savo
finansinių galimybių čia,
Amerikoje. Todėl nutariau
išdėstyti kai kurias mintis
spaudoje.

Seminaro tikslai – jei jie
bus įvykdyti taip, kaip su-
formuluoti virš minėtame
straipsnyje šešiuose punk-
tuose, – labai daug padėtų
Lietuvai. Ypač didelė para-
ma būtų JAV LB stiprūs ry-
šiai su Kongresu, tankus po-
litinių ryšių tinklas su kitų
valstybių įvairiomis organi-
zacijomis.

Mano straipsnio tikslas –

■ Laiškai Dirvai

Chroniško nepasitikėjimo simptomai

Perskaičius Vlado Vije-
kio samprotavimus "Kas pa-
sikeitė" (Dirva, nr. 30, 1990.
VIII. 9) pasidarė liūdnoka,
kad tarp laisvajame pasaulyje
pragyvenusių ilgą amžių, yra
nesuprantančių, ką reiškia
gyventi totalitarinio komu-
nizmo sąlygomis.

V. Vijeikis, paėmęs du
Lietuvoje leidžiamo "Švytu-
rio" numerius: dabartinį ir
"brežnevinį", sulygino redak-
cijos darbuotojų sąrašus ir
padarė atradimą – visi tie pa-
tys, tik pasikeitė pareigų pa-
vadinimai!

Kad ir anais laikais šis
žurnalas Lietuvos žmonių
buvo mėgiamas ir vertina-
mas, rodo didžiulis to meto
130 tūkstančių egzempliorių
tiražas. Beje, tie 54 egzem-
plioriai V. Vijeikiui kelią
"misteriją", – tai privalomieji
egzemplioriai, išsiuntinėjami
veltui Knygų rūmams ir
svarbiausioms savoms ir So-
vių Sąjungos bibliotekoms.

Jeigu vadovautis V. Vi-
jeikio logika, dabar reikėtų
su nepasitikėjimu žiūrėti ne
tik į visus iki 1988-1989 me-
tų Lietuvoje žurnalistinių ir
spaudos darbą dirbusius žmo-
nes, bet ir į visą pavergtąją
mūsų tautą, kuri vienaip ar

kitaip buvo priversta prisitai-
kyti prie easamų gyvenimo
sąlygų. Būtų galima pateikti
šimtus pavyzdžių, kada žmo-
gus darė ne tą ką jis kaip lie-
tuvis norėjo daryti, kalbėjo
ne tą, ką galvojo, ir rašė ne
tą, ką jis norėjo rašyti, tačiau
jo sąžinė pasiliko švari. Ži-
noma, tokia tezė negali būti
suabsoliutinta. Buvo nema-
žai ir persistengusių, bereika-
lingai apsidraudusių. To-
kiems dabar nelengva įgyti
pasitikėjimą.

Daugelis lietuviškos so-
vietinės spaudos redaktorių
mokėjo redaguoti taip, kad
skaitytojai išmoko ją skaityti
tarp eilučių ir neretai gauda-
vo dvasią pastiprinančią in-
formaciją, kokios vengdavo
Lietuvai perduoti net "Ame-
rikos balsas".

Gyventi Lietuvoje sovie-
tinės okupacijos sąlygomis
buvo tas pats, kaip kare būti
priešakinėje fronto linijoje.
Jeigu fronte vietos topogra-
finės sąlygos nebus tinkamai
išnaudotos, bus blogai apsi-
kasta ir blogai užsimaskuota,
tai prieš atakos metu pralai-
mėjimas užtikrintas. O to-
kių fronte linijoje lietuvių
tauta išbuvo 50 metų ir tik
dabar, susidarius tinkamoms
aplinkybėms, pakilo į ataką,
kovoti už savo laisvę.

Iš šios kovos su daug kar-
tų galingesniu priešu ji išeis
nugalėjusi, nes sugebėjo pri-
sitaikyti, išsaugoti ir išpuo-
selėti lietuvišką dvasią, kada
beveik visi vieši lietuvišku-
mo pasireiškimai buvo para-
lyzuojami.

V. Vijeikis, iš palygini-
mų darydamas tendencingas
išvadas, su neslepiamu skep-
ticizmu, nors ir netiesiogiai,
perša mintį, kad dabartinių
Lietuvos spaudos darbuotojų
tarpe yra daug "užsislėpusių
komunistų", kurių dabartinis
lietuviškas patriotizmas yra
netikras.

V. Vijeikiui vertėtų ob-
jektyviai įvertinti net netoli-
mos praeities pavergtą lietu-
vių gyvenimo sąlygas oku-
puotoje Lietuvoje ir įsivaiz-
duoti savo vietą jame. Kazin
ar jis ten būtų turėjęs gali-
mybę reikšti savo lietuviškus
patriotinius nusistatymus, tuo
pačiu metu besirūpindamas
kur gyventi, kaip pragyventi
ir nepatekti į ten, iš kur dau-
gelis nebesugrįžta.

Nematyti dabartinių di-
džiulių pasikeitimų lietuvių
tautoje, – tai tas pats, kas gy-
venti laisvajame pasaulyje
užsikišus ausis ir užsirišus
akis, stengiantis išsaugoti sa-
vo senų, deja, klaidingų pa-
žiūrų bei įsitikinimų stereo-
tipus, kurie dabar jau tikti
muziejams.

Vytautas Skuodis

(Bus daugiau)

AUDRA
Travel
CORPORATION

**SAVAITĖ EGZOTIŠKOJE
MEKSIKOJE**

(Club Maeva – Manzanillo)

1991 m. vasario 18-25 d.d.

su Lietuvos gražuolėmis:

Miss LIETUVA ir Miss GRACIJA – Greta Bardavelyte,
Miss PUBLIKA ir Miss ELEGANCIJA – Jūrate Kunevičiūtė,
Miss FOTO – Jūrate Gužyte

Kaina – \$1139 kan. asmeniui (po du viename kambaryje).
Valstybiniai mokesčiai ir patarnavimai ekstra \$180 kan. asmeniui.

(kelionės kainą įskaityta: skridimai lėktuvu iš Toronto į Manzanillo ir atgal. Pervežimai tarp orausočio ir viešbučio. Maistas 3 kartus per dieną, pasirenkant restoranus. Visi gėrimai – vynas, alus bei kokteilai. Įvairūs vandens sportai ir jų pamokos (įskaitant vandens slidinėjimą, buriavimą, keliones valtims). Teniso klubas, teniso klinikos, jodinėjimas arkliais, tinklinis, krepšinis, aerobikos pratimai sausumoje ir vandeny, šokių pamokos, ispanų kalbos pamokos, kiekvienos dienos bei vakaro pramogų programos, pastovios paslaugos.

Lietuvos garbei bus rengiamas

LIETUVIŠKAS PRAMOGINIS VAKARAS,

kurio programą ruoš ir atliks visos trys Lietuvos gražuolės kartu su lietuviais, kurie vyks į šią linksmą daug pramogų žadančią kelionę. Tad kviečiame lietuvių ir Lietuvos vardą garsinti šiuo gražiu poilsio ir pramogų keliu.

Kadangi šis klubas labai populiarus ir vietų skaičius ribotas, prašome šiai kelionei užsiregistruoti iki rugsėjo 24 d. Rankpinigiai – \$250. Kelionei iš Toronto vadovaus Andrius

Smulkesnių žinių teiraukitės mūsų įstaigoje:

2100 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1M7, Canada
Tel. (416) 769-2500, FAX (416) 763-6279

Lietuvos reikalai

Foreign Affairs žurnalo puslapiuose ir gyvenime

Antanas Dundzila

Pereitą savaitę DIRVOJE komentavome prof. m. Olcott straipsnį "The Lithuanian Crisis", paskelbtą FOREIGN AFFAIRS žurnalo 1990 Summer numeryje. Šiuo kartu to žurnalo apžvalgą tęsiame: skaitysite apie Baltic American Freedom League viceprezidento Maris Mantenicks parašytą 3 psl. laišką FOREIGN AFFAIRS redakcijai, "The Baltic Dilemma". Taip pat bus pora minčių ryšium su prezidento Kennedy buvusio patarėjo Theodore Sorensen įžanginiu straipsniu, "Rethinking the National Security".

M. Mantenicks reaguoją į Z. Brzezinski anksčiau iškeltą klausimą ar (1) Vakarai turėtų skatinti ne rusų tautų atsiskyrimą nuo Sovietų Są-

jungos ir ar (2) šiame klausime reikia iš viso daryti skirtumą?

Čia yra gražus pavyzdys, kur išsamiau laišku yra atsakoma į mums rūpimą klausimą. Kokio nors nežinomo (ar mažai amerikiečių sluogsnuose žinomo) pabaltiečio parašytos šiuo reikalu disertacijos, spėjau, FOREIGN AFFAIRS nespausdintų. Bet, štai, parašė Brzezinski, FOREIGN AFFAIRS jo straipsnį atspausdino; po to žurnalas atspausdino taip pat ir ilgoką, pamatuotą atsakymą – mūsų interesus ginantį. Panašiai galėtų būti ir su Olcott straipsniu. Mantenicks išvada yra tokia: "The United States must not allow the Soviet Union and Gorbachev to hold the Baltic states hostage to improve East-West rela-

tions. Only freedom and independence for the Baltic states can eliminate the dilemma for both sides." Gi prieš šiuos du sakinius telpa Pabaltijo valstybių užgrobito nepripažinimo politikos santrauka. Šiuo būdu mums rūpimas reikalas vėl yra iškeltas ir laikomas prieš skaitytojų akis.

T. Sorensen beveik pranašiskai išaiškina šiuometinę Artimųjų Rytų krizę ir netiesioginiai išryškina prezidento Bush atsiribojimą nuo Lietuvos laisvės aspiracijų remimo.

Autorių pradeda teigdamas, kad dešimtmečius trukusi JAV-ių savisaugos politika – esmėje laisvajam pasauliui grąsinusios sovietinės karinės ir ideologinės agresijos apribojimas ir sulaukymas – yra pasibaigus. Šiuo metu iškilo subus reikalas suformuluoti naują JAV-ių, valstybinio saugumo tikslą, kuris duotu pagrindą ne tik tolimesnei užsienio politikai, bet ir ilgalaikiui karinių jėgų planavimui.

Šis teigimas turi bent dvi implikacijas.

Pirma, nevyniojant žodžių į vatą, JAV-ėms reikia naujo tarptautinio priešo ar bent varžovo. Rugpiūčio pradžioje prezidentas Bush tokį priešą surado Irako konflikte. Tereikia pasiklausyti beveik vienbalsių kalbų apie karą, karo veiksmus, apie ilgalaikį JAV-ių karinių pajėgų pasilikimą arabų kraštuose.

Politiškai žiūrint, prezidentui čia buvo naudingas ėjimas. Pas balsuotojus juk jis buvo įklimpęs savo pažaduose nedidinti mokesčių, subalansuoti biudžetą. Kraštui gi grąsino ekonomis sulėtėjimas, o JAV-ių karinės pajėgos ir jai dirbanti pramonė galėjo likti ir be tikslo ir be darbo. Ir staiga – ačiū prezidento tikybės dievui – atsirado pagrindas krizei: Irakas užėmė greta esančią mažytę, alyvą pumpuojančią valstybę. Nelaukus diplomatinio rezultato, tik pašūkavus apie moralę, tarptautinę teisę bei žmogaus teises, Amerika, garšiai bumbėdama veiksmais..

Kur yra Lietuva šioje, naujos politikos scenoje? Ši pavasari buvo daug balsų, kad dėl Lietuvos Amerika karo nepradės. (Niekas ir neprašė Amerikos karo dėl Lietuvos pradėti; norėta tik lietuviams gero žodžio ir alkūne spustelėjimo Gorbačioviui...) Deja, iš prezidentūros, iš Valstybės departamentą žodžiai Lietuvai buvo skūpūs, o, nežiūrint moralės dėsnių, JAV-ių nepripažinimo politikos, tarptautinės teisės dėsnių ir t.t., – ant Gorbačiovo buvo pilamos saldžios pagyros ir visokios pagalbos pažadai.

Antroji implikacija yra tokia. Praeityje Lietuvos laisvės aspiracijos buvo tampa surištos su Sovietų grėsme. Sovietai (ar bent Gorbačiovas) dabar pasidarė dideli JAV-ių prezidento draugai ir, tos draugystės sąskaiton, JAV-ių nepripažinimo politika laimintos Pabaltijo valstybės yra nustumtos į šalį. Tad klausimas: su kokiais tarptautiniais vėjais būtų įmanoma gretintis dabar, kad Lietuvos laisvės interesai nebūtų ne tik de facto bet ir dejure parduoti? Juk M. Olcott savo straipsnio pačiame gale štai ka sako:

"Nesvarbu, kaip išeis Lietuvoj, bet Bush administracija elgiasi protingai, nesikišdama į Sovietų Sąjungos vidaus reikalus... JAV-ės praeityje klydo, puoselėdamas abstraktų (nepripažinimo) principą, įgyvendinti... Nesikišimas reiškia tiesioginį nedalyvavimą bet kokiam Sovietų Sąjungos skaldyme, o taip pat ir pastangose So-

viety Sąjungą palaikyti... Perestroikos pasisiekimas priklausys nuo pačių Sovietų Sąjungos gyventojų pastangų."

Grįžtant prie tarptautinės politikos vėjų, reikia skaitytis su galimybe, kad šiuo metu mums palankių gali iš viso nebūti. Tada reikėtų klausti, kas ir kaip yra siektina grynai viešosios opinijos priemonėmis bei talka? Kaip matome ir matėme, viešoji opinija yra reikšminga: juk viešoji opinija padarė Gorbačiova numylėtiniu Vakaruose; Lietuvos nepriklausomybės reikalai 1990 metais viešosios opinijos sluogsnuose skaudžiai pralaimėjo; JAV-ių prezidento paskutiniai ėjimai arabų kraštuose – nežiūrint bilijoninių išlaidų ir karo grėsmės – yra didelės amerikiečių daugumos viešai remiami. Viešoji opinija dažnai stovi aukščiau moralės bei tarptautinės teisės dėsnių.

Ko reikia Lietuvai, kad viešoji opinija ją remtų, bent užstotų, o, mažių mažiausiai – jos nenurašytų?

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PRINTING
PRESSPERSONS
IMMEDIATE OPENING

For experienced Davidson 501 and 11X17 2 color press operator. Fulltime daylight hours, all company benefits, salary based on experience. Apply SMITH PRINTING 742 S. 22nd St. Harrisburg Pa. 564-3719 evenings 657-3421

1990 M. KELIONĖS

NIUJORKAS—RYGA

Ten ir atgal \$795 (tik už kelionę lėktuvu)

*Skrydžiai tiesiai į Rygą iš JFK per Helsinkį

Oro linija — FINNAIR

*Skrydžiai kiekvieną trečiadienį ir šeštadienį

*Specialios kainos nuo spalio 1, 1990 iki kovo 31, 1991

*\$16 „U.S. taxes“ nepriskaičiuota.

KELEIVIAMS SU IŠKVIETIMAIS

BALTIC TOURS siūlo specialias lėktuvo kainas keleiviams vykstantiems su asmeniškais iškvietais. Kvietėjas jus pasitiks Rygoje. Jei reikės, parūpinsim transportaciją.

LANKANTIS LIETUVOJE

Už žemas kainas galite apsistoti Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos viešbučiuose vienai arba dviem savaitėm.

HELSINKIS

Grįžtant, oro linijų kelias reikalauja praleisti vieną naktį Helsinkyje. Susisiekiimas, pusryčiai, apgyvendinimas — keturių žvaigždžių Vaakuna viešbutyje; \$75 asmeniui dviese viename kambaryje. Atskiras kambarys \$109.

KELIONĖS SU PALYDOVAIS

LIETUVA IR SUOMIJA

13 dienų kelionė, 9 dienos Lietuvoje, 10 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje

Oro linija — FINNAIR

Kelionė # 106

\$1,699.00 iš Bostono ir Niujorko

Lapkričio 7–19

\$1,899.00 iš Čikagos

Vienam asm. kamb. + \$169.00

KALĖDOS IR N. METAI LIETUVOJE

15 dienų kelionė, 11 dienų Lietuvoje, 12 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje. Oro linija — FINNAIR

Kelionė # 1225

\$1,799.00 iš Bostono ir Niujorko

Gruodžio 22–5 sausio 5, 1991

\$1,999.00 iš Čikagos

Vienam asm. kamb. + \$219.00

N. METAI LIETUVOJE

15 dienų kelionė, 11 dienų Lietuvoje, 12 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje. Oro linija — FINNAIR

Kelionė # 1280

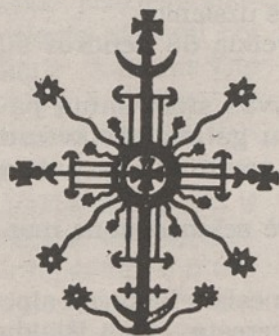
\$1,799.00 iš Bostono ir Niujorko

Gruodžio 29–sausio 12, 1991

\$1,999.00 iš Čikagos

Vienam asm. kamb. + \$219.00

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams kreipkitės į BALTIC TOURS • 77 Oak St., Suite 4 • NEWTON, MA 02164. Tel. 617/965-8080 • Fax 617/332-7781

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis palydovas

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

• RUGSĖJO 8 Vilniuje, profsąjungų kultūros rūmuose surengtas Vytauto Didžiojo karūnacijos dienos 560-ųjų metų minėjimas, organizuotas Vilniaus Tremtinių bendrijos ir Lietuvos kultūros fondo. Dalyvavo istorikas Romas BATŪRA, dainininkė Nijolė AMRAZAITYTĖ, "LIEPAIČIŲ" choras.

• MOKSLO AKADEMIJOS salėje rugsėjo 11 paminėtos žymaus lietuvių keliautojo, publicisto, visuomenės veikėjo Mato ŠALČIAUS 100-sios gimimo metinės. Dalyvavo duktė medikė Raminta Šalčiūtė-Savickienė, M. Šalčiaus kelionių bendražygis Antanas POŠKUS, Lietuvos Šaulių S-gos atstovai.

• PRAEITĄ savaitgalį prie Ariogalos įvyko pirmasis Lietuvos hipių suvažiavimas. Vyko didelis rock muzikos koncertas po atviru dangumi.

• PRAEJUSI šeštadienį piketuotojai pasitraukė su savo palapinėmis nuo Aukščiausios Tarybos rūmų prie Ministrų Tarybos. Akciją organizavo Lietuvos Laisvės Lyga, reikalaujanti atsistatydinti premjerę Kazimierą PRUNSKIENĘ.

• NUO RAUDONŲJŲ partizanų paminklo, stovinčio Vilniaus miesto centre, dvelkia labai nemalonūs kvapas, nes pratrūkę kanalizacijos vamzdžiai užliejo aikštę...

• VILNIAUS miesto savivaldybė nutarė demontuoti V. Kapsuko paminklą, stovintį sostinės Rotušės aikštėje; paminklą SSSR karvedžiui I. Černiachovskiui, pasitarus su jo giminėmis, iškelti į karių kapines, o taip paruošti projektą Lukiškių aikštėje stovinčio paminklo Leninui aplinkai pertvarkyti. Koks tai bus pertvarkymas – visiems aišku.

• PALANGOJE demontuotas paminklas Leninui.

• MIGRACIJOS tarnyba mano, kad apie 150-200 tūkstančių žmonių emigruos iš Lietuvos.

• LIETUVOJE viešintis poetas K. Bradūnas stebėjo Aukščiausiosios Tarybos sesijos darbą.

• ĮSIKŪRĘ Lietuvos Tautininkų partijos Rokiškio rajono skyrius.

• RUGSĖJO 12 Tautininkų partijos Pirmasis skyrius susitiko su tautininkais parlamentarais.

• VISI Lietuvos tautininkų partijos skyriai ruošia savo pataisas Lietuvos Tautininkų partijos įstatuose, kurie bus pristatyti už dviejų savaitių vyksiančiam suvažiavimui.

• VILNIUJE įkurta kamerinė teatrinė studija AŽUOLAS. Pirmasis spektaklis – Oskaro Milašiaus poezijos motyvais.

• LIETUVOS Respublikos Sporto departamento generaliniu direktoriumi paskirtas Vytautas POŠKAITIS.

• IV-SIOS pasaulio lietuvių žaidynės vyks Lietuvoje 1991 metų liepos 27-rugpjūčio 4 dienomis. Laukiama apie 4 tūkstančius svečių iš užsienio.

• ŠIANDIEN Lietuvoje jau veikia 68 bendros su užsienio firmomis įmonės.

• VIENAS Kauno kooperatyvas siūlo naują paslaugą – paskambinus telefonu galima išsikviesti vairuotoją, kuris parveš girtą savininką jo paties mašina.

• KĖDAINIŲ CARITAS atidarė sekmadieninę mergaičių mokyklą.

• LAPKRIČIO - gruodžio mėnesiais Lietuvos alpinistai pirmą kartą šturmuos Everestą. Dalį išlaidų padengia JAV - se gyvenantis tautietis A. BARTULIS.

• IŠTEKĖJO premjerė ministrė Kazimiera Prunskienė. Vestuvės vyko be žurnalistų, jaučioje namų aplinkoje.

• RUGSĖJO 3 Lietuvos Sąjūdžio Kauno Taryba priėmė pareiškimą, kuriame reiškiamas nepasitikėjimas Lietuvos Respublikos Prekybos ministerija ir reikalaujama prekybos ministro A. Sinevičiaus atsistatydinimo. Pareiškime sakoma: "... ministerija visiškai nekontroliuoja padėties, dirbama senais raminimo metodais ..."

• PETRAS CIDZIKAS rugsėjo 6 d. į Maskvą išnešė kryžių, kurį pašventino monsinjoras K. Vasiliauskas. Kryžių į Maskvą bus atneštas rugsėjo 12 d., kada prasidės keturšalės derybos dėl Vokietijų susijungimo ir tuo stengiamasi priminti, kad šios šalys negali spręsti Lietuvos ir Pabaltijo šalių likimo joms nedalyvaujant.

• KATALIKIŠKO jaunimo centras Kaune bus pastatytas, kur laikinai bolševizmo metais buvo įkurtas SANTAKOS kino teatras. Šiose atšventintose patalpose numatoma labai plati katalikiško jaunimo veiklos programa.

• JURBARKO rajono Sąjūdžio taryba pritaria, kad Kauno gatvėje ant namo būtų atidengta paminklinė lenta, kuria pažymima "Šiame name 1944-1953 metais bolševikiniai okupantai kankino ir žudė Pasipriešinimo dalyvius".

• RIETAVE, Plungės rajone, bus šventinamas kry-

Viešnia iš Lietuvos Veronika Pavilionienė, su Kanados Raj. Vadeive Aldona Baltakiene ir Vyr. Skautininke Stefa Gedgaudiene, tarp brolių Romuvos stovykloje.

'Ačiū už viešnagę'

LB Kultūros Tarybos kvietimu, šią vasarą Amerikoje viešėjo žinoma Lietuvos tautosakos ir tautotyros žinovė Veronika Pavilionienė, aplankiusi visą eilę jaunimo stovyklų. Dedame gautą jos laišką.

Sveiki brangieji,

Baigėsi mano viešnagė. Dar kartą norėčiau padėkoti Pasaulio Lietuvių Bendruomenei už šitą gražią kelionę. Taipogi širdingas ačiū visiems, kurie kartu su manimi dainavo, šoko, diskutavo, pyko ant manęs arba, atvirkščiai, sutiko su mano mintimis.

Nuostabiausias ačiū visam jaunimui ir vaikučiams su kuriais aš praleidau didžiausią laiko dalį.

Iki Jūsų skristi reikia beveik 10 valandų, tačiau tas nuostabus tiltas, kurį mes kalam iš vienos ir iš kitos pu-

sės, kiekvieną kartą stiprėja. Manau, kad ne už kalnų tas laikas, kai jis bus toks tvirtas kaip plienas ir – kaip toji dainoj – mūsų supratimo ir bendro darbo saulė juo tekės!

Jaunimui, bent tokiam kokį aš sutikau, viena didesnė problema – tai kalba. Aš manau, kad stovyklos ir yra pati idealiausia vieta, kur galima bendrauti tik lietuviškai. Todėl jokios gėdos čia negali būti. Tam labai, labai galėtų pasitarnauti dainavimas. Mūsų senose dainose dar gajai pilna žodžių prasmė, lyriškumas, ramybė ir ta dvasinė pilnatvė, kurios mes dažnai pasigendame šiame greito tempo ir didelės informacijos sraute. Keičiasi muzikinės mados, stiliai, grupės, tačiau "Augo

girioj ažuolėlis", arba "Suk, suk ratelį" pakaitalų neturi – išlaiko bet kokią konkurenciją! Stebiuosi ir džiauguosi, kad išliko pati dainavimo tradicija: kur pora lietuvių – ten būtinai skamba daina.

Manau, kad man truputį pavydės mano dukra, kai pamatys nuotraukoje kartu su sese Stefa Gedgaudiene. O abu sūnūs tiesiog sapnuoja kun. Antaną Saulaitį, visų Lietuvos skautų legendą. Skautai Lietuvoje – viena populiariausių mokyklinio amžiaus vaikų organizacijų. (Mano šeimos skautai - Rima, Skomantas ir Tautvilas)

Aš rašiau tik apie vieną stovyklą "Romuvą", o jų aš aplankiau daug ir visos jos buvo nuostabios! Auga graži išeivijos karta. Jeigu jos nebūtų, mūsų tautai būtų didžiulis nuostolis.

Atvažiuokit į Lietuvą! Mes Jūsų laukiam, mylim ir pasitikim. Dar kartą ačiū už viešnagę.

Su pagarba –

Veronika Pavilionienė
Basanavičiaus Al. 40,
Kaunas 233028 Tel. 73-18-35

• V. BENOKRAITIS, Western Springs, Ill., atnaujindamas Dirvos prenumertą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

žius vienuolikos nužudytų Lietuvos partizanų atminimui.

• JAUNOJI LIETUVA, Lietuvos Tautinio jaunimo s-ga, priėmė nutarimą, kuriame siūloma panaikinti privalomą rusų kalbos mokymą ir rusų kalbos grupes Lietuvos aukštosiose mokyklose.

• KAUNE sovietų kareiviai laužėsi į butą ir bandė jėga sugauti vaikina, pabėgusį iš okupacinės SSSR armijos. Milicija nieko negalėjo padaryti, nes kareiviai grąšino šaudyti. Konfliktas išspręstas tik atvykus deputatui N. Medvedevui.

• DRUSKININKUOSE priimtas nutarimas demontuoti Lenino ir sovietinės partizanės Marytės Melnikaitės paminklus. Lenino paminklas buvo nuimtas tučtuojau.

• TOLMINKIEMIO bažnytelėje, kurioje pastoriavo Kristijonas Donelaitis, rugsėjo 2 d. pirmą kartą buvo laikomos šv. Mišios.

• LIETUVOS PARLAMENTE įkurta 9 narių laisvųjų demokratų frakcija. Ją pristatė Eduardas Vilkas.

• DERLIAUS nuėmimo tškai žemdirbiams, vyksta studentai ir moksleiviai.

• VILNIAUS geto paminklo konkursui projektus pristatė 14 autorių, jų tarpe ir užsieniečiai.

• PANEVĖŽYJE atidarytas katalikiškas vaikų darželis.

• UŽDRAUSTA per Lietuvos sieną pervežti kramtomosios gumos rūšį, turinčią kancerogeninių medžiagų.

• IŠLEISTAME 1991 m. staliname kalendoriuje pažymėtos šventės: Lenino gimtadienis, Didžiosios Spalio revoliucijos, Sovietinės armijos ir karinio jūrų laivyno, Afrikos išsivadavimo dienos...

• PRELATO A. Dambrausko-Jakšto 130-sios gimimo metinės paminėtos rugsėjo 6 dieną Kauno katalikų jaunimo centre. Poeziją skaitė aktorė Virginija Kochanskaitė, po to Arkikatedroje buvo atlaikytos šv. Mišios.

DRIVERS

34 CENTS/MILE

Our continuing growth has created career opportunities for Drivers. Our sleeper team service pays over 34 cents per mile driven. This increases to over 40 cents per mile after 18 months. Full work and layover time. Paid Teamster benefit package. We require the following minimums:

- 3 years experience
- Good driving record
- Drug free drivers
- Mountain experience helpful
- Relocation to Colorado required.

For more information,

CALL COLLECT
SAMMIE SMITH
(303) 289-1122

NW TRANSPORT
SERVICE, INC.

EEO Employer

Keisti reikalai *Vladas Vijeikis*

Florijoną radau labai užimtą. Dažė kėdę. Sako:

– Tu kalbėk, o aš dažysiu. Labai skubu. Bet girdžiu ką tu sakai.

– O ko tau skubėti?

– Ar negirdėjai, kad Chicago miesto valdyba uždraudžia purškiamus dažus. O matai, kaip aš dažau? Su purškiamais. Labai patogiu. Nereikia nei teptuko, nei didelių pastangų. Paspauli sagutę ir dažai dengia ten kur tau reikia. O dabar uždraudė. Kodėl? Todėl, kad vaikėzai tuos dažus naudoja visokius savo lozungus ant sienų rašinėti. Tai kam dažus uždrausti? Tegul uždraudžia pastatus statyti. Nebus sienų, nebus kur vaikėzams rašyti.

– Florijonai, tu labai pykčio pagautas kalbi. Tau atima patogumą kėdę nudažyti, o tu ir supykai. Dažysi su teptuku.

– Nukalbėjai. Tik pagalvok. Jeigu vaikėzų negali suvaldyti tai kaip amerikiečių valdžia Irako diktatorių sutvarkys? Ar pagalvojai apie tai?

Ėmiau galvoti, bet pritrūkiau laiko. Kol aš galvoju Florijonas dar tris kėdes su

savo patogiais dažais nudažė. Ir sako:

– Keisti dalykai pasaulyje vyksta. Netik Chicagoje. Net ir Lietuvoje. Tik pagalvok. NKVD pulkininkas moko tautinio patriotizmo. Komunistų partijos vadas kuria demokratinę respubliką. Dauguma ministrų kabineto narių, komunistai. Tai iš tos pačios partijos, kuri minis terius ir kitus siuntė į Sibirą. Kiek ilgai jie manai iškęs ne-siuntę į Sibirą?

– Nesidžiauk. Mūsiškiai sugalvos. Išnuomos Sibiro kampą. Toliau. Žurnalistai, anksčiau kėlę ant šakių komunistų partijos žygdarbius, dabar neriasi iš kailio parodyti jų biaučius darbus.

– Florijonai, o kas gali geriau žinoti negu jie?

– Čia pataikei. Mūsiškiai Lietuvoje taip pat žino. Jie nebeskaito laikraščių. Jie dabar patys leidžia laikraščius. Vienas žurnalas Lietuvoje dabar turi du kompiuterius, o Amerikoje toks pat neturi nė vieno. Spaudoje skaitai tokius keistus žodžius, naujadarus ir nesupranti ką jie reiškia. Vieninteliai, kurie išliko suprantami: "kišinkavimas", "vagystė".

Clevelando skautai rugsėjo 10 d. pradėjo savo užsiėmimus. Nuotraukoje vadovai Linas ir Rimas Biliūnai su ažuoliukais rikiuotėje. V. Bacevičiaus nuotr.

Taip ir liko po senovei. Užsisakiau "Gimtąjį Kraštą". Maniau sužinosiu, kas dedasi Lietuvoje. Trys ketvirtadaliai laikraščio paieškojimo giminių. O tie giminės Amerikoje ieško būdų, kaip pasislėpti. Badaujantieji gerokai praturtėja. Atvažiuoja į Ameriką įvairaus rango valdininkais, aukšti pareigūnai. Visi atvažiuoja su aukštais titulais. Kurie jų neturi, patys apsiskelbia. Patogiausia apsisaukti save parlamento nariu. Sunku patikrinti. Bizniai dar sunkiau patikrinti. Kur dingsta Amerikoje surinkti doleriai?

Vienas toks aukų rinkėjas organizacijai labai gudriai pasiaiškino. "Aukotojai sakė panaudoti savo nuožiūra. Tai aš ir nužiūrėjau save". Visiškai legalu. Daug įvairių brangių aparatų taip reikalingų tėvynės vadavimui (taip tvirtina tų aparatų rinkėjai) pakliuva į juodąją rinką. O ten taip tamsu, kad niekas neišgrabalios kur aparatai ir

kur pinigai. Daug ieško palikimų. O kodėl ne? Bet čia tokia dirva įvairiom machinacijom, kad ir sukčiausi advokatai neišnarplios.

Ansambluose tūkstančiai, muzikantų begalės, dainininkų, šokėjų, ir šiaip visokių niekdarių eibės. Bet kur artojai? Dar nei vieno nemačiau Amerikoje – O mes lyg ir artojų šalis. Grožio karalienės skraidžioja po pasaulį. Ieško karalių. Sportininkai apleidžia Lietuvą. O kur dingto tas biznierių žadėjęs visą Lietuvą atstatyti? Kas atsitiko su akcijomis?

– Ar pirikai?

– Pirkau, – liūdnei atsiliepė Florijonas.

– Tai palauk. Pakils iki debesų.

– Pasakei. Pakils vasario 30 dieną.

Neturėjau nieko nei gero nei blogo pasakyti, tad nutilau. Florijonas irgi nutilo ir ėmė dažyti trečią kėdę. Labai skubėjo, bet dar pradėjo

– O kaip tu manai apie tuos įstaigų veikėjus kurie atvažiuoja į Ameriką su trim mėnesiais atostogų. Ir dar pratęsia metams kitiems? Matau, kad išsiziojai. Neturėjai tokių atostogų ir neturėsi.

Dabar Florijonas tikrai įsijautė į savo kėdės dažymą. Tad nebetrukdžiau.

Šviesiai žiūri į ateitį Kanados Rajono stovyklos "Atgimimas" vadovai Romuovoje – Clevelando Pilėnų Tn. tuntininkas v.s. Remigijus Belzinskas, Brolijos pastovyklės viršininkas ir Rambynų Tn. tuntininkas v.s. Feliksas Mockus, stovyklos viršininkas.

FOREMAN

Extrusion blow molding experience required. Salary mid \$30's. 12 paid holidays, vacation, fully paid Blue Cross and pension benefits. Send resume:

ROSBRO PLASTICS CO.

999 Main Street
Pawtucket, RI 02860
Attn: Jim Johnson
401-723-8400

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

PADĖKIME DVIEMS MAŽOMS LIETUVAITĖMS — VITALIJAI IR VILIJAI TAMULEVIČIŪTĖMS!

Jos gimė Lietuvoje sujungtos viršugalviais. Operacijos būdu buvo atskirtos, bet spalio mėn. jų laukia dar viena operacija. Suteikime joms progą pasinaudoti **Humana Hospital, Medical City, Dallas, Texas** geromis sąlygomis.

Nors ši ligoninė bandys padengti tam tikrą dalį išlaidų, tačiau mūsų aukos šiam tikslui labai reikalingos.

Auką, užpildžius šią atkarpą, galima siųsti;

International Cranio-Facial Institute
7777 Forest Lane, Suite C-717
Dallas, TX 75230

Enclosed is my contribution to assist Vitalija & Vilija Tamulevičiūtės in their vital need of a cranial-facial reconstruction.

Name _____

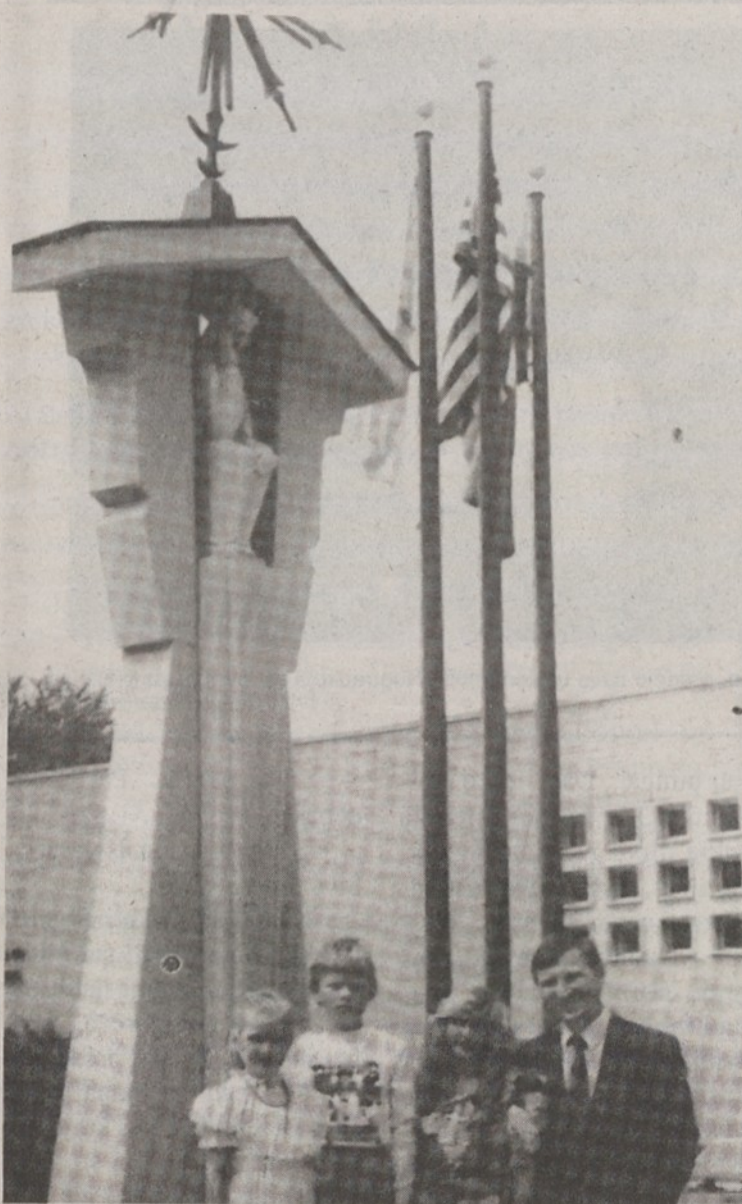
Address _____

Address _____

Contribution \$ _____

Dirvos jubiliejui ruošti Clevelando komitetas rugsėjo 12 d. sukvietė spaudos darbuotojus painformuoti apie artėjančią šventę. Nuotraukoje posėdžio dalyviai. Iš kairės: V. Rociūnas, kun. G. Kijauskas, komiteto pirm. J. Stempuzis, Dirvos red. V. Gedgaudas, A. Mackuvienė, V. Mariūnas, N. Kersnauskaitė ir V. Staškus. Nuotraukoje nėra V. Blinstrubo, J. Budrienės, Vilties d-jos pirm. dr. V. Stankevičius ir V. Bacevičiaus.

Konsulas Voldemaras ir Palmyra Kančiai su dukrele ir sūnumi prie Laisvės paminklo Clevelande, Dievo Motinos parapijoje.
V. Bacevičiaus nuotr.

DIRVOS Sukaktuvinis Vajus Clevelande ir Ohio valstijoje

Petras Kudukis	50.00
Jonas Balbatas	50.00
Vytautas ir Angelė Staškai	25.00
Dr. Viktoras Stankus ..	150.00
Vladas Bačiulis	10.00
Jonas Barniškis	10.00
Stasys Jankauskas	20.00
Antanas Valaitis	25.00
Jonas Venčius	20.00
F. ir J. Klimaičiai	25.00

Nuoširdžiai dėkojame už
sukaktuvines aukas.

Vajaus komitetas maloniai
prašo aukas siųsti šiuo adresu:

DIRVA - 75
P.O. Box 603206
6116 St. Clair Ave.,
Cleveland, OH 44103

Konsulas V. Kančas čiurlioniečiams palinkėjo sėkmės gastroluojant Lietuvoje. Šalia stovi Čiurlionio ansamblio valdybos pirm. Vladas Plečkaitis ir Dievo Motinos parapijos klebonas kun. G. Kijauskas.
V. Bacevičiaus nuotr.

Kun. Stasys Kazėnas, Lietuvos ateitininkų dvasios vadas, lankydamasis Clevelande papasakojo apie savo ekspedicijas į Sibiro taigas ieškoti tremtinių palaikų ir juos atgabenti į Lietuvą. Iš kairės: D. Palubinskaitė, kun. S. Kazėnas, N. Balčiūnienė, A. Muliolienė, N. Palubinskienė, D. Stanišienė ir M. Kižienė.
V. Bacevičiaus nuotr.

• **VYTAUTAS A. STAŠKUS**, gavęs oficialų kvietimą, š.m. rugsėjo 18 dieną išvyko į Lietuvą tartis turizmo bei asmeninių kelionių reikalais. V. Staškus atstovauja Travel Agents International, Shaker Hts, OH agentūrai, ir lankysis Kaune bei Vilniuje. Į Clevelandą grįžta spalio 1 d. TAI kelionių agentūroje taip pat dirba ir p.p. Staškų dukra Rita.

Travel Agents International, Shaker Hts agentūra atlieka visus kelionių bei turizmo patarnavimus. Turintiems iškvietus važiuoti į Lietuvą, bei norintiems atsikviesti savo gimines iš Lietuvos, parūpina patogiausią ir ekonomiškiausią susisiekimą. Visais kelionių reikalais skambinkite Ritai – 991-3321.

Taupa

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.
Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.
Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Saskaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Saskaitytas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitytas, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomųjų sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

Kviečiame dalyvauti vienuoliktame
metiniame
PABALTIEČIŲ BENDRAVIMO VAKARE
Šeštadienį, rugsėjo 29 d., 7:00 val. vak.
Latvių parapijos salėje
Andrews Ave. (West 151-a gatvė) ir Detroit Ave.
Muz. Ritos Klorienės ir muz. Andres
Udris vadov.
Jungtinio Clevelando Pabaltiečių Choro
KONCERTAS
po koncerto vakarienė
Bilietai po \$15.00 gaunami pas
B. Pautienienę,
tel. 383-8225 ar kitus Komiteto narius.
Rengia: Clevelando Pabaltiečių Komitetas

• **CLEVELAND MUSIC SCHOOL SETTLEMENT** pradėjo mokslo metus. Mokykla sudaro sąlygas lavintis meno srityse nuo 6 metų iki suaugusių prieinamomis sąlygomis.

Dainavimą dėsto Aldona Stempuzienė. Lietuviai dainininkai, kurie nori pasitobulinti dainavime, paruošti lietuvišką repertuarą, gali kreiptis į mokyklos raštinę, arba pas Aldoną Stempuzienę. Šeštadienio rytais dar yra laisvų vietų.

CMSS telefonas 421-5806 – Registracija. Apie sąlygas paaiškins egzekutyvinė direktorė Linda Allen.

• **DR. VLADAS BLOŽĖ** su žmona, kviečiami Vytuto Didžiojo universiteto, išvyko penkiom savaitėm į Lietuvą.

Ten jau yra nuvykusi ir jų duktė, dr. Dalia Bložytė.

• **IŠNUOMOJAMAS** butas 4 kambarių, viršuje, Grovewood apylinkėje kaina prieinama. Sklambinti tel. 731-1860.

• **FOR SALE** near Our Lady of Perp. Help Church 2 Bedrms. – F.Place – Sun Rm. – China Cabinets. Low 40's – 261-1182.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIŲ** apdraudos įstaigą — 6028 Mayfield Road, Suite 10, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti **ZENONUI** arba **SAULIUI** (216) 442-6810.

PROCESS ENGINEER

Thermoset plastics molder is seeking a process engineer. Activities will include cost reduction, quoting & start up of new jobs. A BS in chemical engineering or a related field is required. Mechanical aptitude & computer background would be helpful. Experience preferred. A competitive salary & benefits program will be offered. Qualified candidates should forward resume & salary requirements to: Naysite Reinforced Plastics, 5599 New Perry Highway, Erie, Pa. 16509. Attn: Human Resources Department. An Equal Opportunity Employer.

AUTO UPHOLSTERERS

Auto glass & upholstery company will help top Upholsterer relocate to Baltimore, MD. Experience with convertible tops & interior trim a must. Excellent pay & health benefits.

301-591-4019
Call 24 Hours.

CLEVELANDE ir apylinkėse

DIRVOS JUBILIEJAUS KOMITETAS rugsėjo 27 d. Clevelando miesto rūmuose (Red Room) rengia priėmimą tautybių spaudos ir radijo atstovams. Ta proga meras Michael White įteiks Dirvos redaktoriui Vytautui Gedgaudiui miesto proklamaciją, o visi svečiai bus su pažindinti su Dirvos 75 metų istorija ir laikraščio reikšme lietuvių kolonijai. Po ceremonijų mero svečių kambaryje įvyks vaisės.

•DIRVOS 75 metų sukakties komitetas Clevelande rūpinasi, kad Dirvos jubiliejinė šventė būtų graži ir kad būtų sėkmingas vakas. Iki šventės, spalio 7 d., liko dešimt dienų. Komitetas tikisi, kad Clevelando lietuviai gausiai parems Dirvą deimantinio jubiliejaus progą.

Sukakties komitetą sudaro Juozas Stempužis - pirmininkas, dr. Vladas Bložė - egz. vicepirmininkas, dr. Vytautas Maurutis - vicepirmininkas, Kęstutis P. Šukys - vicepirmininkas, Vytautas Staškus - išdininkas, Ingrida Bublienė - banketo vadovė, Jadvyga Budrienė ir Anasazija Mackuvienė - svečių registracija, Vladas Blinstrubas - baro menedžeris, Dr. Viktoras Stankus ir Jonas Citulis - akademijos rengimo talkininkai.

TĖVYNĖS GARSŲ
RADIO VALANDĖLĖ

Tėvynės Garsų vedėjui Juozui Stempužiui susirgus, radijo rytmetinę laidą redaguoja ir pranešinėja Dalia Staniškienė, kuri Tėvynės Garsų štabe dirba jau penkerius metus. Radijo stotyje programas techniškai praveda Donatas Nasvytis.

Tėvynės Garsų rytmetinė laida, kuri trunka ištisas dvi valandas, girdima sekmadienių rytais nuo 8 val. iki 10 val. per WUJC radijo stotį, FM banga 88.7. Šioje laidoje telpa ir religinės programos pusvalandis, kurį dabar tvarko Nijolė Kersnauskaitė ir kun. Gediminas Kijauskas S.J.

Tėvynės Garsų vakarinę laidą, kuri girdima sekmadieniais nuo 7 iki 8 val. vakare per WCPN radiją, FM banga 90.3, redaguoja ir pranešinėja Kristina Kuprevičiūtė. Ji radijo programoje darbuojasi jau bene dešimt mėnesių, programas pranešinėdama lietuvių ir

Los Angeles vyrų kvartetas: R. Dabšys, A. Polikaitis, B. Seliukas ir dr. E. Jarašūnas koncertuos Dirvos jubiliejiname bankete spalio 7 d. Clevelande. Jiems akompanuos R. Apeikytė.

DIRVOS
deimantinio jubiliejaus
BANKETAS

įvyksta sekmadienį, spalio 7, 6 val. vak.
Lietuvių namų salėje, 877 E. 185 St. Cleveland, OH 44119

dalyvaujant garsiajam
LOS ANGELES VYRŲ KVARTETUI
ir
Pianistei RAIMONDAI APEIKYTEI.

Skambios, trankios ir lyriškos dainos. Įdomūs ir juokingi pasakojimai iš kelionės po Lietuvą.

IŠKILMINGA VAKARIENĖ SU VYNU,
kokteiliai ir užkandėliai.

Vakarienės metu instrumentinis trio gros lengvą muziką.

Gražiausia proga pabendrauti su svečiais iš kitų miestų.

BILIETAI – \$25 ASMENIUI.

Prašom rezervuoti vietas pas
Jadvygą Budrienę tel. 216 / 486-3912, ar
Anastaziją Mackuvienę tel. 216 / 692-2031.

VISI LABAI NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAM!

*Dirvos 75 Metų
Sukakties Komitetas*

KVIETIMAS

**MALONIAI KVIEČIAME VISUS
Į DIRVOS 75 METŲ SUKAKTIES ŠVENTĘ
SEKMADIENĮ, SPALIO 7**

10 val. pamaldos Dievo Motinos šventovėje.
Gieda Aldona Stempužienė ir
Dievo Motinos Parapijos Choras.
Dirigentė ir vargonais groja Rita Kliorienė.

12 val. Dirvos sukakties akademija
Dievo Motinos parapijos auditorijoje.
Mero proklamacija.
Pagrindinė kalba – Jaunutis P. Nasvytis.
Redaktorių Balio Gaidžiūno, Jono Čiuberkio ir
Vytauto Gedgaudio pagerbimas.

6 val. vakare DIRVOS jubiliejinis banketas
Lietuvių Namų salėje.
Iškilminga Vakarienė.
Los Angeles Vyrų Kvarteto koncertas.

Sustiprinkime DIRVĄ deimantine bičiulyste,
dalyvaudami jos 75 metų sukakties įvykiuose.

**DIRVOS 75 METŲ
SUKAKTIES KOMITETAS**

anglų kalbomis. Rugsėjo 9 buvo radijo stoties piniginis vakas, į kurį Kristina pakvietė Audrą Gedrytę ir Romą

Strimaitį – Grandinėlės šokėjus, bei roko muzikos dainininką ir komponuotoją Ričardą Joseph Dautartą.

Pokalbiai telkėsi apie Grandinėlės ir Dautarto keliones į Lietuvą. Iš Dautarto klausytojai patyrė, kad 1991 m. pavasarį JAV-se koncertuos iš Lietuvos roko grupė "Fo-je". Tos grupės vadovas ir dainų aranžuotojas jau šešeri mėnesiai gyvena pas Ričardą Dautartą Clevelande, jo studijoje mokosi aranžavimo ir naujų kompiuterinių priemonių naudojimo roko orkestruose.

•ALDONA STEMPUŽIENĖ pradėjo dėstyti dainavimą Cleveland Music School Settlement nuo šių mokslo metų pradžios.

Sveikiname mūsų iškilią dainininkę-solistę naujame užmojuje – pasidalinti savo sukauptomis žiniomis bei patirtimi su kitais, siekiančiais dainos ir muzikos kelio. Geriausios kloties!

•BALFO Clevelando skyrius maloniai kviečia visus į CEPELINŲ PIETUS IR KAVUTĘ. Sekmadienį rugsėjo 23 d. tuojau po 10 val. Mišių Dievo Motinos parapijos svetainėje. Veiks – Loterija.

Pelnas skiriamas šalpai Lietuvai ir čia victoje.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Dirvos 75 metų sukakties minėjimo komitetas Clevelande. Sėdi iš kairės – Ingrida Bublienė, Jadvyga Budrienė, Juozas Stempužis - pirmininkas, Nijolė Maželienė. Stovi dr. Vladas Bložė, Vytautas Staškus, Vladas Blinstrubas ir dr. Vytautas Maurutis. Nuotraukoje nėra šių komiteto narių: Kęstučio P. Šukio, dr. Viktoro Stankaus, Anastazijos Mackuvienės ir Jono Citulio.

DIRVA

DIRVOS deimantinio jubiliejaus paminėjimo pokylis rengiamas spalio 21 d. Martinique restorane, Chicagoje. Visuomenė nuoširdžiai kviečiama dalyvauti.

Rezervacijoms prašome skambinti Irenai Kriaučeliūnienei tel. 708 / 301-8183 arba vakarais Vidai Jonušienei 708 / 448-4520.

• **STASYS SANTVARRAS**, ALT S-gos garbės narys, vėl paguldytas į ligoninę. Jo naujausių eilėraščių rinkinys "Saulėleidžio sonetai" jau užbaigtas rinkti. Viršelį piešė Vytautas Dilba. Leidžia Vilties leidykla.

DETROIT

DIRVOS 75 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Dirvos 75 metų sukakties įvyks rugsėjo 23 d. 12:15 v.p.p. šv. Antano parapijos salėje. Paskaitą skaitys Baly Gražulis, meninę dalį atliks windsorietės Valė Tautkevičienė ir Onutė Vindašienė. Po to vaisės, dovanų paskirstymas ir kiti dalykai. Įėjimas 10.00 dol. Bilietai gaunami pas valdybos narius. Detroito ir apylinkių lietuviai kviečiami gausingai minėjime dalyvauti.

BALFO SUSIRINKIMAS

Balfo 76 skyriaus narių metinis susirinkimas bus rugsėjo 30 d. 12:00 v.p.p. Šv. Antano parapijos salėje. Bus naujos valdybos bei revizijos komisijos rinkimai ir sprendžiami kiti reikalai. Spalio mėnesį bus vykdoma Balfo metinė rinkliava. Aukotojai prašomi skirtą Balfui auką įteikti sekmadieniais po pamaldų rinkėjams prie lietuviškų parapijų ir nelaukti, kad rinkėjas atvyktų į jūsų namus skirtos aukos pasiimti.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Šiais metais Tautos šventė buvo kukliai paminėta rugsėjo 9 d. dviejose lietuvių parapijose.

10:30 Šv. Antano parapijos bažnyčioje šv. mišias už Lietuvos laisvės kovotojus aukojo kun. Alfonsas Babonas ir pasakė tos šventės proga atitinkamą pamokslą. Mišiose giedojo parapijos choras muz. S. Slizio vadovaujamas. Organizacijos dalyvavo su 6 vėliavomis. Po Mišių sugiedotas Lietuvos himnas.

Kitas ir pagrindinis minėjimas buvo prarastas Dievo Apvaizdos parapijoje. 10:30 v. r. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun. Viktoras Kriščiūncvičius. Orga-

nizacijos dalyvavo su vėliavomis. Po mišių parapijos salėje įvyko akademija, kurioje pagrindinė kalbėtoja buvo Lietuvių Informacijos Centro vedėja New Yorke Gintė Damušytė. Minėjamą surengė Lietuvių Bendruomenės Detroito Apylinkės valdyba.

A. Gr.

• **EUGENIJA BULOTIENĖ**, Dirvos vajeaus Detroito komiteto pirmininkė, atsiuntė keturias naujas Dirvos prenumeratas. Ačiū.

• **ELENA RAŠYTINIS**, Redford, Mi., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **DR. KAZIO MARTINKAUS** stipendijos fondas, apsvartęs gautus prašymus, nutarė stipendiją 1000 dol. paskirti dr. Česlovui Vaičiui, Rochestery, gilinančiam studijas neurochirurgijos srityje.

• **DIRVOS VAJAUS** proga, Dirvą užsiprenumeravo Antanas Sprindys ir Romualdas Budreika Floridoje. Sveikiname naujus skaitytojus.

• **A.D. RATKELIAI**, S. Laguna Beach, Ca., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 75 dol. Ačiū.

• **MARYTĖ SHALINSKIENĖ**, Woodhaven, N.Y., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **DR. ALEKSAS PLATERIS**, Bethesda, Md. atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• **JUOZAS ŠULAITIS**, St. Petersburg, Fl., persikeldamas į naują vietą, atsiuntė auką Dirvai paremti 25 dol. Ačiū.

• **G. BREICHMANAS**, Dundas, Ont., Dirvai paremti atsiuntė 20 dol. Ačiū.

• **J. PROŠKUS**, Chicago, Ill. atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• **RIMVYDA VALIUKĖNAITĖ + DREHER**, Laramie, Wy., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

Novelės konkursas

Jau eilė metų, kaip skelbiamas mirusio talentingo rašytojo Aloyzo Barono vardo novelių konkursas. Premijos dydis — 500 dol. Mecenatas surandamas kasmet kitas. Šių metų mecenatas — dr. Šliažas iš Chicago.

Šiemet dėl įvairių technišklų kliūčių ir dėl kitų skubių darbų konkurso paskelbimas suvėlintas, bet Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba mano, kad laiko užteks novelei parašyti. Be to, kiekvienas rašytojas turi novelių ir atsargoje.

Solistai Janina Čekanauskienė ir Antanas Pavasaris š.m. spalio 6 d. Los Angeles Lietuvių Tautinių Namų salėje Dirvos deimantinio jubiliejaus pokylyje atliks meninę programą.

1990 metų spalio šeštą dieną, septintą val. vakare,
LIETUVIŲ TAUTINIŲ NAMŲ salėje,
3356 Glendale Blvd., Los Angeles,
rengiamas

DIRVOS septyniiasdešimt penkių metų DEIMANTINIO JUBILIEJAUS IŠILMINGAS POKYLIS

Žodį tars garbės viešnia iš Chicago,
Dirvos vajeaus komiteto pirmininkė
p. **IRENA KRIAUČELIŪNIENĖ**

Meninę dalį atliks solistai
JANINA ČEKANAUSKIENĖ
ir
ANTANAS PAVASARIS.

Šokiams gros melodingas orkestras.
Iškilmingi pietūs,
šampanas, vynas ir kiti kilnūs gėrimai.
Auka tik \$75 porai.
Pelnas skiriamas Dirvai paremti.

Stalus užsisakyti pas Joną Petronį (213) 664 - 0791 iki
spalio 1-os dienos. Bilietai prie durų nebus parduodami.
Čekius rašyti "DIRVA 75" ir siųsti šiuo adresu: J. Petronis,
2511 Micheltorena St., Los Angeles, CA 90039

Konkurso terminas iki 1990 metų lapkričio 1 d. Premijos įteikimas bus lapkričio 17 Kultūros Židinyje Brooklyne, kur Lietuvių Rašytojų draugija rengia savo literatūros šventę.

Temą kiekvienas pasirenka laisvai. Novelės dydis — apie 20 mašinėlė dviguba interlinija rašytų puslapių. Ant novelės užrašomas slapyvardis. Slapyvardis užrašomas ir ant voko, į kurį įdedama autoriaus vardas, pavardė, adresas. Vokas užklijuojamas. Po komisijos sprendimo atidaromas tik vienas vokas. Kiti vokai neatidaromi. Prašom

pažymėti, kokių adresu gražinti nelaimėjusius kūrinius.

Vertinimo komisija bus sudaryta iš New Yorko apylinkėje gyvenančių rašytojų.

Toje pačioje literatūros šventėje lapkričio 17 bus įteikta ir metinė Lietuvių Rašytojų Draugijos premija.

Kūrinius siųsti adresu: LRD — novelės konkursas, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Kviečiame konkurse dalyvauti visus rašytojus, ypač kviečiame jaunimą!

**Lietuvių Rašytojų
Draugijos valdyba**

TORONTO

DIRVAI PAREMTI KONCERTAS

Toronto Dirvos Rėmėjų Jubiliejinis Komitetas š.m. spalio mėn. 14 d. 2:30 p.p. Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo Menėje rengia Dirvos 75 metų Jubiliejinį Minėjamą-Koncertą.

Į šį parengimą yra pakviestas Lietuvos atstovas Washingtono ir prie Šv. Sosto Stasys Lozoraitis, kuris kalbės Minėjime.

Iš Chicago atvyksta Irena Kriaučeliūnienė, Dirvos Jubiliejinio Vyr. Komiteto pirmininkė.

Koncertinėje programoje dalyvauja buvusi torontietė ir Toronto grožio karalaitė Regina Žymantaitė — Peters. Jai talkininkaus pasaulinio masto solistas, tenoras Eugenio Fernandi ir dirigentas pianistas William Vendice.

Regina Žymantaitė — Peters, lyrinis sopranas, studijavo Conservatory of Toronto ir Master Degree įsigijo New York Hunter College. Debiutavo New York Opera Companijoje. Yra koncertavusi daugelyje didesnių vietovių Amerikoje ir Italijoje. Dalyvavo Italijos T.V. programose. Jos repertuarai susideda iš devynių operų: La Boheme, Suor Angelica, Giani, Schiechi, Turandot, Manon, Eugene Onegin, Pagliacci, L'Elisir D'Amor, L'Amico Fritz, lietuvių liaudies ir pasaulinių Kompozitorių Kūrinių. Dainuoja penkiom svetimom kalbom: italų, prancūzų, vokiečių, rusų ir anglų.

1991 metais Italijoje dainuos Tatjanos rolę Čaikovskio Eugene Onegin ir Verdi's Otello — Desdemonos rolę.

Eugenio Fernandi — pasaulinio garso tenoras. Yra dainavęs daugelio pasaulio miestų teatrų operose ir koncertuose. Penkis sezonus dainavo pagrindines roles Metropolitan Opera Company. Savo repertuare turi trisdešimt tris rolių nuo Handel iki Verdi ir jas atlieka penkiom kalbom: italų, prancūzų, vokiečių, anglų ir ispanų.

William Vendice — dirigentas, pianistas. Dirbo su įvairiomis operos kompanijomis. Metropolitan Opera Company dirigavo Il Barbiere, di Siviglia, Lucia di Lammer moor, Entfuehrung aus dem Serrail, Porgy and Bess, L'Italiana in Algeri.

Lietuvių "visuomenė kviečiama nepraleisti progos, išgirsti Lietuvos atstovą Washingtono bei neeilinius menininkus ir paremti Dirvą, vieną iš seniausių laikraščių išcivijoje.

Ada Jucienė.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA